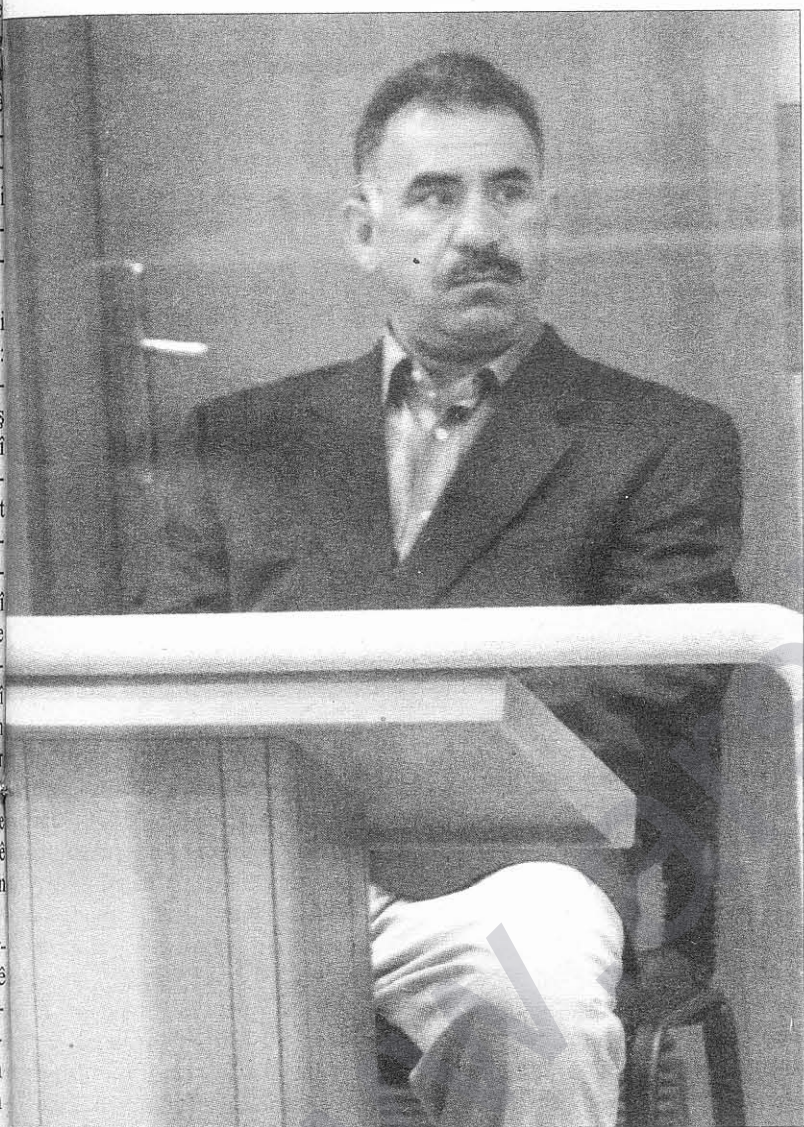

Öcalan bo şoreşa demokrasîyê ya sedsala 21'an gaveke dîrokî:

Manîfestoya Yekîtiyê

■ Doza Sedsalê bi mesajên Serokê Giştî yê PKK'ê Abdullah Öcalan ên dîrokî dest pê kir. Öcalan piştî xweparastina xwe ya bi navê "Manîfestoya Yekîtiya Demokratîk" roja çaran a darizandinê da zanîn ku hege dewlet gavan bavêje ewê pêşniyara darxistina kongreya aştiyê li kurdan bike.

Her wiha Konseya Serokatîyê ya PKK'ê piştgiriya xwe bo Öcalan ragihand û diyar kir ku ewê heta dawiyê bi pêşniyara Serokê xwe Öcalan re bin.

(Doza Sedsalê:R.3)

DI ÇAPEMENIYA CÎHANÊ
DE DOZA SEDSALÊ:

JI BILÎ ŞER TU RÊBAZ
NAYÊ PEIRANDIN

CNN:

Serokê serhildêrên kurd Abdullah Öcalan ji hikûmeta tirk şansek ji bo aştiyê xwest ji bo dawî li şerê kurdan ê 15 salan bîne.

Washington Post:

Rojnameya navborî di nûçeyê xwe de cih daye gotinên Öcalan, ên li ser têkiliyên bi Turgut Özal re, lihevrûnîştina rayedarên PKK'ê yên Ewrûpayê bi serhengêkî (albay) tirk re û du nameyên Serokwezîrê berê Erbakan ku ji Abdullah Öcalan re şandibû.

AFP:

AFP'ê bi berfirehî cih daye daxuyaniya Konseya Serokatîyê ya PKK'ê. Ajansê ji daxuyaniyê ev rêz dane: "Em dibêjin şerê ku ev 15 sal in didome, bes e. Bi vê baweriyê em dibêjin di domandina vî şerî de ji bo kesî fêde nîn e. Em hêvî dikin ku bi pêkhatina çareserîya demokratîk, rîya aşti û biratiyê vebe.

Al Osboz:

"Destê Öcalan ê ku ji bo aştiyê rabûye, dê li hewa bimîne." Di vê nûçeyê de li ser helwesta neyinî ya dewleta tirk û mafên kurdan ên çandî û qedexeya li ser zimên jî hatiye rawestandî.

(Doza Sedsalê: R.11)

Prof. Dr. Doğu Ergil, Doza Sedsalê û helwesta Tirkiyeyê nirxand:

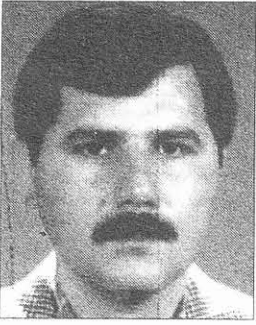
Öcalan rêbazeke baş bi kar tîne

■ "Di van 14-15 salan de, ji ber şer, neteweperestiya tirkan gelekî xurt bû û li dora 2.5 milyon kesî li rojhilatê şer kir. Wekî din dema leşkeriyê, bi tenê dijminatîya PKK'ê nayê kirin, her wiha bi awayekî, dijminatîya gelê kurd jî tê kirin, lewre tu nikarî van kesan ji bo çareseriyê razî bikî."

(Hevpeyvîn:R.8-9)

Azadiya WELAT

E-Mail: s.berbang@usa.net

SAMI TAN

Ev hevîr hîn wê pir avê hilîne

Doza Sedşalê roja 31'ê gulanê li Girava Îmraliyê dest pê kir. Di vekirina danîşina dadgehê de Serokê Giştî yê PKK'ê Abdullah Öcalan dil kir ku peyamên xwe yên ji bo aşî û yekîtiyê, digel jêstêke polîtîk, pêşkêşî raya giştî ya Tirkiyeyê bike. Lewre jî wî berê xwe da malbata leşker û polîsên ku di şer de hatine kuştin û got: "Ez êş û jana di dilê we de fêhm dikim. Ji ber para xwe ya di vê yekê de, ez ji we lêborînê dixwazim."

Serokê PKK'ê bi vê yekê xwest bide ber dilê wan, lê mixabin kesên ku dibêjin, "di xîçîkekî vî erdî de em giş bîn kuştin jî xem nake" ji vê jêstê tiştê fêhm nekir. Wan kesan dîsa bi awayê klasîk nêzîkî di mijarê da: "Ji tîrsa canê xwe wiha kir, lê dîsa jî emê wî bi darve bikin." Piraniya tirkan çî serdest çî jî bindest giş di heman baweriyê de ne. Çapemeniya tirk jî wekî berdevkê vê civakê rûpelên xwe bi çêran lewitandin.

Lê Öcalan parêznameya xwe, berî ku derkeve pêşberî dadgehê, dabû parêzerên xwe û ew parêzname ji hêla parê-

eran ve li înternetê hatiye barkirin. Di vê parêznameyê de dîtin û ramanên Öcalan bi awayekî zelal cih girtiye. Öcalan tîkiliya kurd û tirkan, ji roja ku tirk hatine herêmê heta îro, bi awayekî zanistî dinirxîne û dide zanîn ku pêvajoya welatpêkanîna kurd û tirkan ketiye nava hev, ji ber vê yekê ji hev cudakirina wan ne hêsan e. Lewre jî ew, çareseriyêke di nava sînoren dewleta tirk de, li ser bingeha komareke demokratîk pêşniyar dike. Li gorî Öcalan tîkiliyên kurd û tirkan ji bo pergala federal û otonomiyê jî naguncin, ji ber vê yekê jî çareseriyê herî guncav, di nava komareke demokratîk de nasîna mafên demokratîk û çandî yên gelê kurd e.

Di parêznameyê de li ser PKK'ê jî tiştên balkêş hatine gotin. Öcalan daye zanîn ku PKK'ê guherîneke berbiçav di civaka kurdan de pêk aniye; bi vê yekê kurd di warê tîgîştîna de gihandine asteke bilind û entegrasyona wan a bi komareke demokratîk re hêsantir kiriye û bi vê kirina xwe jî xizmetekî baş bo komareke demokratîk pêk aniye. Di

parêznameyê de hinek xwerexneyî jî cî girtiye. Li gorî Öcalan şerê PKK'ê di sala 1993'yan de gihîşt armanca xwe, piştî wê xwe dubare kir, diviyabû ku PKK'ê ber bi siyasîbûnê ve hinek gav bavêtana.

Di parêznameya Öcalan de bi awayekî vekirî sosyalîzm hatiye pesinandin û hêviya ji bo vejîna sosyalîzmeke demokratîk û kemilî hatiye zimên.

Her wekî di parêznameyê de jî hatiye gotin, tîkoşîna ji bo mafên demokratîk û azadiyê, gelê kurd gihandiyê asteke bilind, lewre jî ew bi hestî tevragere, bi biliyanî (olgun) aştiyê dipejirîne. Lê mixabin heman şerî civaka tirk xistiye deraxê gurên birîndar, lewre jî ew ketine pey tolhildanê. Civaka tirk ji bo qurbanîyên şerê qirêj li sûcdarekî digeriya, ew 'sûcdar' bi dest xist, niha dixwaze tola xwe jê hilîne. Heta ku ew sûcdarê rastîn nas neke, dê dev ji vê helwesta xwe bernede. Heta ku nas bike jî, dê hîn gelek qurbanîyan bide. Ango bi awayê gelê me dibêje "Dê ev hevîr hîn pir avê hilîne."

Têkoşînê, gelê kurd gihandiyê asteke bilind, lewre jî ew bi dilnizimî aştiyê dipejirîne. Lê mixabin heman şerî civaka tirk xistiye deraxê gurên birîndar, lewre jî ew ketine pey tolhildanê.

Divê em Îmraliyê fêhm bikin

M. SIRAÇ BİLGİN

Tiştê ku li Îmraliyê tê darizandin, mafê çarenûsê ê kurdan e. Dewleta tirk jî vê yekê wisa fêhm dike, biyanî jî ... Divê em jî vê wisa fêhm bikin. 'Serkeşê (elebaşî)' serhildana kurdan a dawîn, bi hevkarîya NATO-Îsrailê hate derdestkirin û teslîmî TC'ê hate kirin. Ji wî çaxî de dewleta faşîst, ku ji aliyê oligarşî ve tê birêvebirin, piştî amadekariyên gelekî mezin, perdeya li ser xwe hilanî. Berdevkên ku oligarşiyê, ku her dem pêşewayê kurd Öcalan wekî 'terorîst' bi nav kiriye, bi awayekî eşkera doza tunekirina Öcalan dikin. Li hemberî vê yekê, Pêşawayê Kurd, ji mehkemeya qaşo, encax ji nav çend heban bi şopandina xetêke stratejîk dikarîbû derketa. Ji van a yekemîn û ya herî kambax, dibû ku bi tîrsa îdamkirinê ji 'poşmaniyê' behs bikira.. Ya duyemîn, ji bo kesên ku hêviya 'lehengiyê' jê dikir, bibûya bersiv, bigota ez dadgeha we nas nakim û serî li tiştên e-letewş bida. Bi vê riyê jî wê Tirkiye bibûya gola xwînê. Lê, wî rîya sêyemîn hilbijart: Her çiqas ku darizandinê nepejirîne jî nas kir û qerar da ku vê derê wekî platforma aştiyê bi kar bîne. Bi vê riyê jî dikarîbû (di rastiye de TC'ê ev

Serok Apo ji bersivdayîna bo 'malbatên şehîdan' li paş namîne. Ev hevok gelekî balkêş e: "Ez bi qasî tiştê ku li para min dikeve, ji malbatên şehîdan lêborînê dixwazim." Lê di rastiye de di vê hevokê de felsefeyek gelekî mezin veşarî ye. Wî got, "Ji mirina van mirovan, her du aliyên şer jî berpirs in.

kire rewşeke komedyane) di planê 'weşana yekser' bi axivîya, daxwazên xwe ji gelê tirk re bi awayekî baştir vegota û bida zanîn bê ka berpirsê xwîna tê rijandin kî ye û aştiyê kî dixwaze.

Serokê Rûmetê yê KNK'ê Serok Apo, ev stratejiya xwe bi serkeftî pêk anî. Rûniştina wî ya di dozê de, ne wekî tawanbarekî bû; ji êrîşkarî û tehrîkan jî gelekî dûr bû. Di rastiye de, wî fersenda dadgeriyê bi dest xist û ev yek bi awayekî vekirî û gelekî bi hostayî bi kar anî. Em dikarin vê yekê ji van hevokan derxin: "Ku fersend bê dayîn, ez li ser hîmê dewleteke demokratîk, ji bo xizmeta aştiyê amade me." Belê ya ku li ser bê rawestandî ev e: "Di bingeha cumhuriyeteke demokratîk" de. Serok Apo di îfadeya xwe ya ku wê paşê bê weşandin de, konseptê komara demok-

ratîk jî vedibêje...

Li gorî vê, ev komar, yeke ku gelê kurd û tirk bi hev re wekhev tê de dijîn, bi temamî cumhuriyeteke demokratîk e.. Di rastiya xwe de hevok, bi temamî redkirina pergale ye. Lê heta tu bêjî bes, hevokeke ku nerm hatiye gotin, heta bêjî bes komareke baş hatiye formûlekirin.

Serok Apo, di rastiye de gava li hemberî mehkemeyê komploya navneteweyî anî zimên, mehkeme red kir. Gava ku berpirsên dîkînetina xwe rêz dikirin, hevoka wî ya bi rengê "Ligel vê rewşê îdamkirina min ne hewce ye", ev ji bêyî îfadekerina bînpêkirina hiqûqa navneteweyî ne tiştê e. Tîne wateya: "Bûyera dîlgirtina korsanî, pêvajoya mehkemeyê li gorî hiqûqa navneteweyî kiriye rewşeke nerewa." Di vir de dix-

waze doza Lîderê Afrîkaya Başûr Ebrahîm, bi bîr bixe ku di wê rejîma nîjadperest de çawa beraat kir.

Serok Apo ji bersivdayîna bo 'malbatên şehîdan', ku ji aliyê oligarşiyê ve bo beşdarbûna mehkemeyê hatin ajotin, li paş namîne. Ev hevok gelekî balkêş e: "Ez bi qasî tiştê ku li para min dikeve, ji malbatên şehîdan lêborînê dixwazim." Lê niha yên ku vê hevokê rast naxwînin, dikarin bêjin "Wey, Serok lêborîn xwest". Lê di rastiye de di vê hevokê de felsefeyek gelekî mezin veşarî ye. Vê yekê dibêje: "Ji mirina van mirovan, her du aliyên şer jî berpirs in. Ez aliyekî şer im, lê aliyê din jî heye. Hûn di van şert û mercan de, bi hêsanî dikarin bi ser min bîn. Lê tu gotina we ji bo pergala faşîst ku zarokên we li hemberî me radikin, tune ye. Heta gava hûn berê xwe didin wan, hûn dibêjin, "Zarokên me ji bo we feda bin"...Ev jî edaleta we ye. Bi rastî yê ku divê bê cezakirin, ewên li jor ên ku zarokên we dixin nav vî şerê bêmaf in. Herin bi berstûka wan bigirin..." Lê wê ev yekîneya tînin mehkemeyê di pêkanîna van rolên xwe de berdewam bike. Ew, ewên ku mêjiyê wan hatiye şuştin, wê ji ku zanibin ku tîgîna welat, welatê hinekan din di nava xwe de nahewîne?

AZADIYA WELAT
ROJNAMEYA HEFTEYÎ
(Haftahk Gazete)

■ Xwedî (İmtiyaz Sahibi)
M. NURİ KARAKOYUN
■ Yönetim Yeri:
İstiklal cad. Asmalı Mescit sok. 35/37
No:308
Beyoğlu/İstanbul

TEL: (0 212) 251 79 37 - 251 90 13

FAX: 251 95 85

■ Gerinendeyê Giştî yê Weşanê

(Genel Yayın Yönetmeni)

SAMI TAN

■ Berpirsê Karên Nivîsaran

(Yazı İşleri Müdürü)

M. SALİH TAŞKESEN

■ ÇAPXANE

Yeni Asya Matbaacılık A.Ş.

■ Yayın Koordinasyonu:

Ses Basın ve Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.

■ BELAVKIRIN

BİRYAY Dağıtım

■ NİVİŞGEHİN TÊKİLİYÊ

(İrtibat büroları)

■ Amed:

Tel: 0 (412) 223 34 83

■ İzmîr

Tel: 0 (232) 446 19 50

■ Mersin

Tel: 0 (324) 233 83 96

■ Edene

Tel: 0 (322) 351 42 78

■ (Nünerê Giştî yê Ewropayê)

Mahmut Gergerli

Tel: 49 871 672 29

Fax: 49 871 670 815

■ Swîsre:

Necmi Aksoy

Tel: 41 76 372 41 18

■ Almanya:

Fener Rojbiyani

Tel: 49 228 92 51 284

■ Sweden:

Şoreş Reşî

Tel: 46 86 52 34 29

■ Fransa:

M. Ali Doğan

Tel- 33 60 88 63 161

■ Belçika

I. Can

Tel:32 53 64 12 41

■ Hollanda:

S. A. Fewzî

Tel-Fax: 31 10 48 555 43

■ Suriye:

Jana Seyda

Helim Yûsiv

Öcalan bo şoreşa demokrasiyê ya sedsala 21'an gaveke dîrokî:

Manîfestoya Yekîtiyê

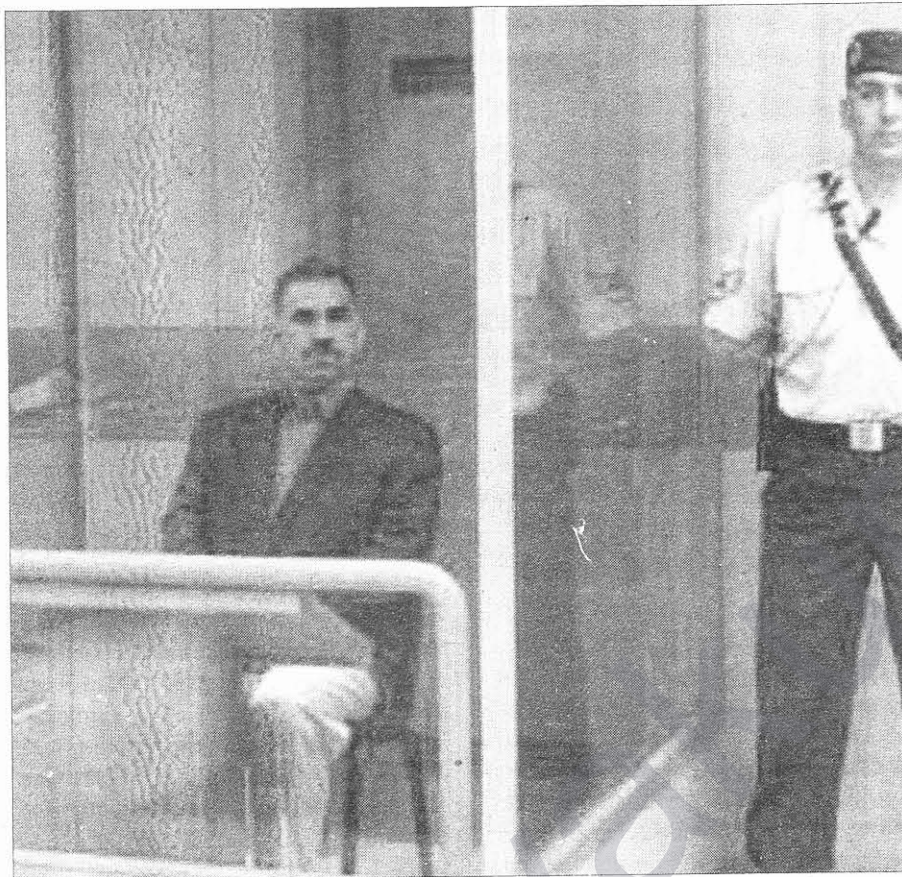
Serokê Giştî yê PKK'ê Abdullah Öcalan di parêzname xwe ya devkî û niviskî de, bo sedsala 21'an manîfestoyeke aştiyê pêşkêşî dadgehê kir. Öcalan, di parêznameya niviskî de diyar dike ku, ger Tirkiye firmandekê bide aştiyê, dê ji bo demokrasîya sedsala 21'an şoreşek pêk were. Her wiha Öcalan diyar kir ku, ew doza weqetîne nake, ew di komareke demokratîk de yekîtiyê demokratîk û biratiyê gelan dixwaze. Öcalan got, "Divê ji bo aşti û çareseriyê ez bijîm."

Ev daxuyaniyên Öcalan, hem ji aliyê çapemeniya tirk hem jî ji aliyê çapemeniya navneteweyî ve bo raya giştî ya cînanê çewt hate ragihandin. Hate îdiakirin ku Öcalan xwe spartiyê dewletê, jî her ku poşman bûye ji malbatên şehîdan lêborîna xwe xwestiye. Her wiha ew jî mirinê tirsîyayê û ketiyê pey rizarkirina canê xwe. Öcalan der barê vê xwe de di roja duyemîn a dadgehê de, zanîn ku wî lêborîn ji dil û can xwestiye û ew neketiyê taya canê xwe. Li ser agahiyan Öcalan, di dadgehê de der barê xwe daye rojnamegeran û gotiye: "Çima hûn naxwazin min fêhm bikin, ez li pey qehremaniyeke erzan im."

Li aliyê din di roja sêyemîn a dadgehê de Serokatiya Konseya PKK'ê bi daxuyaniyeke çapemeniyê ragihand ku, ew bi her awayî piştgiriya pêşniyazên aştiyane û demokratîk ên serokê xwe Öcalan bike. Di daxuyaniyê de wisa tê gotin: "Tevî rexneyên kesên ku ji ber hebûna karîna xwe ya siyasî tu gavan neavêjin û îmkânên mezin bi kar neyên, daxuyaniyên Serokê me biliyan, herfireh û hûrbîn in." Her wiha Konseya bal kişandiyê ser lêborîna Öcalan a malbatên leşkerên tirk û gotiye, "Xwestina lêborînê nişana mezinahiyê ye. Gelê me bêhtir êş û azar kişand. Qet nebe gorên xortên tirkan diyar in, lê gorên me ya diyar nîn e. Divê raya giştî ya Tirkiyeyê vê yekê bizanibe û li gorî yekê hinekî rêzgir û hurmetkar be."

Hîsteriya tirkan xwe di dadgehê jî nişan da

Digel hemû rêbazên ne dadyane, dewletê dil heye dozê bi awayê herî hêsan û di zûtîrîn demê de biqedîne. Wekî din dewlet dixwaze bi malbatên leşkeran, bi taybetî yên ku xwe wekî kurd bi nav dikin, tesîrê li derûniya Öcalan bike. Bi baweriya hinek derûdorên hiqûqnas Öcalan li hemberî vê hîsteriya ku ketiyê heta nav dadgehê, wê nikariyê xwe bi awayekî dadyane biparêze. Wekî diyar e, berî dadgehê, pêşin Serokomarê Tirkiyeyê Süleyman Demirel,

Konseya Serokatiya PKK'ê piştgiriya xwe ya bo Öcalan diyar kir û bal kişand ser lêborîna Öcalan a ji malbatên leşkerên tirk û got, "Xwestina lêborînê nişana mezinahiyê ye."

peyre jî serokê dadgehê M. Turgut Okyay dabû zanîn ku, wê dadgeh gelekî dadyane be. Lê dema mirov li rewşa dadgehê û alên ku bi malbatên şehîdan re ne dinihêre, ev daxuyani berav dibin.

Di vî warî de Öcalan jî di destpêka dadgehê de, piştî ku îfadeya wî hate hilanîn, berevaniyeke kurt a bi devkî kir. Öcalan, di vê xweparastinê de diyar kir ku, ew dewletên wekî Yewnanîstan, kêmbê jî Îtalya û Rûsyayê, ji ber ku pêwîstiya qanûnên navneteweyî bi cih neanîne, protesto dike. Öcalan da zanîn ku, ji ber vê sedemê ew xweparastin û darizandinê pêwîst û bikêr nabîne. Serokê PKK'ê, di xweparastina duyemîn de jî daxuyand ku Kêşeya Kurd wî neafirandiye, wî ew li Enqereyê li ber xwe ditiye.

Serokê Giştî yê PKK'ê di xweparastina xwe ya bi sernavê "Di Pêvajoya Çareseriyê Demokratîk de Qonaxek" de ji bo çareseriyê Kêşeya Kurd xal bi xal pêşniyar û analîzan dike.

Çareseriyê Kêşeya Kurd ne veqetîn, yekîtiya demokratîk e

Divê beşê de Öcalan dide zanîn ku, her çiqas rêberî jî aliyê tirkan ve hatibe kirin jî, kurdan ev yek bi biratî şopandiye. Li gorî Öcalan, dema dewletek bixwaze serbixwe tevbigere, divê xwedî

aborî, ziman û yekîtiyê civakî be. Digel vê Öcalan diyar dike ku pêdivî bi parastinê jî heye. Bi baweriya Öcalan, ger ji derve piştgiriyeke heralî jî bê dayîn, pêknehatina otonomiyeke kurd li başûrê Kurdistanê, hinekî jî ji ber problemên navxweyî ye. Her wiha Öcalan li pey van agahiyan radigihîne ku, di vê wateyê de ji bo kurdan dewlete serbixwe, ji gotineke îdeolojîk wir de naçe. Ew dibêje, bi awayekî îdeolojîk di bernameya PKK'ê de jî behsa vê yekê tê kirin; pratîk û dîrok, pêwîstiya yekîtiyê didin pêş me. Öcalan di xweparastinê de qala problema herî girîng jî dike û wê pirsê dike: "Lê yekîtiyê çawa?"

Di beşa duyemîn de jî Öcalan qala feodalîzmê û pergala eşîrî ya li başûrê Kurdistanê dike. Li gorî Öcalan di otonomiya Başûr de taybetiyê neteweyî nîn e, otonomiyên bi wî awayî birdoza xanedanê û berjewendiyên eşîrî di ser her tiştî re dibînin. Öcalan nixandina xwe wiha didomîne: "Lewre di roja îroyîn de, otonomî û nîqaşên ku hîn nû li ser federasyonê, ku bi esasên otonomiyê ve girêdayîne tene kirin, ji ber ku wê bi civaka paşketî ve girêdayî bimîne, fersendê nade pêşketina nixênd demokratîk." Bi dîtina Öcalan bi pratîka kurdên Başûr ev yek başbaş diyar bûye. Bo kurdên Bakur jî Öcalan wiha dibêje: "Bo kurdên Tirkiyeyê cudatîyên gi-

Öcalan der barê nûçeyên ne rasfîn ên li ser wî de, di roja duyemîn a dadgehê de, daye zanîn ku wî lêborîn ji dil û can xwestiye û ew neketiyê taya canê xwe. Li aliyê din di roja sêyemîn a dadgehê de Serokatiya Konseya PKK'ê bi daxuyaniyeke çapemeniyê ragihand ku, ew dê bi her awayî piştgiriya pêşniyazên aştiyane û demokratîk ên serokê xwe Öcalan bikin.

rîngtir tene dîtin. Cudatiya zaravayan, rewşa herêmên ku kurd-tirk di nav hev de ne, bi qasî hejmara kurdên Bakur li rojava jî kurd hene, bêkêriya bingeha madî ya teza otonomiyê nişan dide. Federasyon jî bo bi milyonan kurdên ku li Stenbol, Edene û Îzmîrê nagunce. Li gelek cihên dinyayê di şûna çareseriyên herêmî de, bi teginên ziman û çand çareseriyên demokratîk baştir çûne serî."

Divê beşê de jî Öcalan li ser çareseriyê demokratîk radiweste. Öcalan bi kurtasî wiha dibêje: "Nêzîkedayina ku li dinyayê rê li ber çareseriyên û pêşketinê vekir, li Tirkiyeyê nehate nîqaşkirin. Ger ku ji bo çareseriyê Kêşeya Kurd pîvanên demokratîk bihata bikaranîn, wê çareseriyên nêzîkî îdealê pêk bihatina. Atatürk di daxuyaniya xwe ya Îzmîrê de pêwîstiya bikaranîna wê çareseriyê tîne zimên. Swîsre cografayêke di nav hev de ye. Piştî şerên mezin, ziman, çand û olan çareseriyê demokratîk a hevpar peyda kiriye û niha jî ew li Ewropayê xwediyê demokrasiya herî mezin in. Ger bixwazin, wê hemû beş bi ziman, ol û ernîgariya xwe ya çandî dikarin tevî welatê xwe yê resen yanî wekî Almanya, Fransa û tevî îtalyayê bibin. Lê ew jî dizanin ku dê bi wê yekê kesayeti û dewlemendiya wan ji destê wan biçe. Li gelek welatên ku cudatiya nîjadî tê kirin jî, em rastî van mînakên tene. Wekî Belçîka, Kanada, Komara Afrîkaya Başûr, Zelandaya Nû û Amerîka jî dizane ku, hevpariya çand, ziman û olan, ji bingeha dewleta demokratîk a bihêz pêk tê. Nêzîkedayinê beravajî ve yekê, dê rê li ber şer vekin, wekî ku li Kosovayê tê dîtin."

NAVENDA NÛÇEYAN

Bi Protokola Cenevreyê di 1925'an de çekên kîmyewî hatin qedexekirin

Lê hîn kurd kobayên çekên kîmyewî ne

Labaratîwara Çekên Kîmyewî

AZAD AVAŞÎN

-1-

Hilberandin û bikaranîna çekên kîmyewî û biyolojîk di sala 1925'an de bi Protokola Cenevreyê hate qedexekirin. Lê digel vê yekê jî li gelek deveran ev çek ji hêla hêzên dagirker ve li ser gelên bindest hatin ceribandin. Li Iraqê di sala 1963'yan de kurd bi bombeyên napalmê ji ser xaka xwe tîndê vederkirin û ji-yana kurdan bi bombeyên napalmê yên ku Iraqê bikaranîne ketiye bin xetereyê pir mezin. Ev çekên ku xwezayê têk dibin, li gorî çavkaniyan ji aliyê Almanya, Îspanya, Amerîka, Îngilistan û her çiqas bi awayekî fermî nehatibe îspatkirin jî, ji aliyê Sovyetîstanê ve hatine hilberandin. Di serî de ev çek li Iraqê dûre li Îranê û ji wê bi şûn de jî li Tirkîyeyê piştî destpêka tevgera Partiya Karkerên Kurdistanê ji aliyê artêşa tirk ve li dijî kurdan hatine bikaranîn. Berî ku em li ser Îran û Tirkîyeyê rawestînin, emê der barê çekên kîmyewî û bombeyên napalmê yên ku li Iraqê li dijî kurdan hatine bikaranîn, kurte-agahiyekê bidin.

Iraqê Protokola Cenevreyê di 1931'an de mor kir.

Piştî ku Portokola Cenevreyê di 1925'an de tê girêdan, wekî dewletên din yê cîhanê Iraq jî di sala 1931'ê de Protokola Cenevreyê ya qedexekirina çekên kîmyewî dipejirîne. Ligel vê yekê jî dewletên ku ev protokol mor kirine dîsa jî dest ji çekên kîmyewî berne-dane. Di serî de Iraq û Tirkîyeyê digel Amerîka û Îsraîlê ev çek li hemberî gelên 'hindikahî' bi kar anîne.

Di warê bidestxistin û hilberandina van çekên xeternak de Xanedana Haşimî hewlên gelekî mezin dane xwe. Di vî warî de li gorî çavkaniyan, yekemîn car nebe jî çekên kîmyewî bi saya Xanedana Haşimî li Iraqê hatine bicihkirin. Di heman demê de Xanedana Haşimî wekî ku li jorê jî hate diyarkirin di 8'ê meha rêzbera sala 1931'ê de Protokola Cenevreyê bi şertekî îmze dîke. Iraq şertekî wiha dide pêş: "Ger dewletek bi van çekan êrîşî Iraqê bike, Iraq jî bi heman çekan wê mafê xwe yê berevanîkirinê bi kar bîne." Dîsa li gorî çavkaniyên îngilîzan, heta salên 1950'yî di destê Iraqê de li ser çekên

kîmyewî tu zanînek ango kapasîteyê ku têra xebata afirandin, hilberandin an jî bikaranîna çekên kîmyewî bike, tunebûye. Li gorî çavkaniya "The Problems of Chemical & Biological Warfare (Kêşa Şerê Kîmyewî û Biyolojîk)" dema ku Iraq di bin desthilatdariya Brîtanîyayê de bûye, di destê hêzên îngilîz de hejmarek çekên kîmyewî û her wiha bombeyên napalmê hebûne. Bi bawerîya heman çavkaniyê, dema Brîtanîya ji Misirê vekîşiyaye li dûv xwe gelek çekên kîmyewî hiştine. Li gorî ragihandina heman çavkaniyê heman tişt li Iraqê jî pêk hatiye. Dema ku Brîtanîya ji Iraqê derketiyê ew çekên kîmyewî yên di destê hêzên wê de ji Iraqê re mane.

Hewlên Iraqê bo peydekirina çekên qedexe

Dema mirov berê xwe bide salên 1950-55'an dê rastiya vê rûdanê baştir bibîne. Bi pakta di navbera Îngilistan û Iraqê de ku di sala 1955'an de hate îmzekirin, hewl û armanca bidestxistina çekên kîmyewî û bombeyên napalmê yên Iraqê baştir êşkere bûn. Yekemîn car hingî dinya pê hesiya ku Iraq bi peyvan çekan de baz dide. Jixwe piştî pak-tê bi demeke kin Iraqê 6 heb endamên artêşa xwe di sala 1956'an de şandin Amerîkayê û ew li ser çekên kîmyewî û biyolojîk perwerde kirin. Wê demê yanî di salên 1951 û 52'yan de ji ber ku Amerîkayê di şerê Koreyê de çekên kîmyewî bikaranîbûn, ew ji aliyê raya giştî ya navxweyî ve dihate tawanbar-kirin. Ligel wê yekê jî dîsa endamên leşkerî yên Iraqê di warê marîfeta çekên kîmyewî de, ji aliyê hezên leşkerî yên Amerîkayê ve hatin perwerdekirin.

Çavkaniya îngilîz ya ku li jor navê wê hatiye dayin, dîsa dide zanîn ku di salên 1957 û 1965'an de 17 endamên artêşa Iraqê li Amerîkayê beşdarî kursên çekên kîmyewî bûne. Ji bo zêdekirina nimûneyan mirov dikare mînakê 1948'i jî bide. Di wê demê de Îsraîlê jî

li dijî ereban çekên kîmyewî bikar anîne. Li ser vê mijarê Dr. Celadet Çelîker di pirtûka xwe ya bi navê "Lî Kurdistanê û Rojhilata Navin Çekên Kimyayî-Biyolojîkî û Atomî" de nixandinekê dîke. Bi bawerîya Çelîker, bikaranîna çekên kîmyewî ya Amerîka û Îsraîlê bala Iraqê kişandiye. Li gorî şîroveya Çelîker, Iraqê dîtiye ku çekên kîmyewî û biyolojîk piştî dijîminê herî qewîm tînin erdê û bi saya van çekan serkeftin tîne bidestxistin, lewma Iraqê dest avê-tiye van çekan.

Kurd bûn hedefa bombeyên napalmê

Piştî ku di sala 1963'an de Abdulkerîm Qasim bi darbeyekê ji textê Xanedaniya Iraqê tê durrxistin, Baasîyên ku li Iraqê tîndê ser kar, giraniyê didin xebatên ji bo bidestxistina çekên kîmyewî û bombeyên napalmê. Baasî bo bidestxistina van çekan gelek caran bi îngilîzan re peymanên veşarî girêdidin. Li gorî çavkaniyan di salên 1960-61'ê de Iraqê mîqtarek zêde çekên kîmyewî wekî bombeyên napalmê ji Îngilistanê dikire. Dema mirov berê xwe bide şerê di navbera Iraqê û kurdan de, di sala 1963'yan mirov rastî bikaranîna çekên kîmyewî û bombeyên napalmê tê. Wekî nimûne, di meha pûşbera sala 1963'yan de hêzên Iraqê yên di bin fermandariya-Taha Al-Şekercî de li herêma Koysancaqê çardeh gundan bi bombeyên napalmê serobino dikin.

Li gorî ragihandina belgeya Beşa Agahiyê ya Komîteya Birêvebirana Şoreşa Kurd a sala 1966'an, di wê demê de 50 gund hatine bombekirin û tarûmarkirin. Hinek ji wan gundan ev in: Poyî, Pişt, Şan, Soradî, Doskî, Zaxo, Amediye, Yekmala, Birwawî, Xiş Xaş, Dirgala, Nazaniya, Kox û Hîran. Dîsa di sala 1965'an de jî, li herêmên wekî Bersîrîn, Mawliyan, Sirgolû, Gordî û Xomal; di meha gulanê de jî gundên wekî Çoman, Gadala, Vallî, Rezan,

Piştî ku Portokola Cenevreyê di 1925'an de tê girêdan, wekî dewletên din ên cîhanê Iraq jî di sala 1931'ê de peymanê dipejirîne. Ligel vê yekê dewletên ku ev protokol mor kirine jî dest ji çekên kîmyewî nekişandiye. Di serî de Iraq û Tirkîyeyê digel Amerîka û Îsraîlê ev çek li hemberî gelên 'hindikahî' bikar anîne.

Panven, Mêrga, Hilşû û diza bi van çekan tîndê rûxandin. Di meha fîrmehê de jî li herêma Hewlêr gundên bi navê Moran û Hemzebeg ji aliyê hêzên Iraqî ve bi bombeyên napalmê hatine şewitandin. Li gorî çavkaniyên cur bi cur yekem car Amerîkayê di sala 1961'ê de bombeyên napalmê di şerê Wîetnamê de li dijî şervanên tevgera rizgarîxwaz a gelê Wîetnamê Wîetkongon bi kar anîne. Her çiqas ev agahî di hinek roj-name û raporên ne fermî de hatibin weşandin jî, heta niha bi awayekî fermî ev agahî ji aliyê qanûnên navneteweyî ve nehatine çespendin.

Ligel wê yekê di nav tu belgeyên resmî de nehatiye diyarkirin ku Iraqê çekên kîmyewî ji ku derê bi çî awayî bi dest xistine. Lê li gorî çend çavkaniyên Amerîkî û îngilîzî, Iraqê çekên kîmyewî bi saya hinek şirketên navneteweyî bi dest xistine. Tê gotin ku hingî Iraqê febrîqeyên ku bombeyên napalmê hil-diberandin ava kirine. Dema mirov li tîkîliyên Iraqê yên dewletên wekî Îngilîstan, Amerîka û Rûsya û dewletên rojhilatê mêze bike wê gelek tiştên ne zelal êşkere bibin. Yek ji wan dewletan Sovyetîstane. Wekî mînak, her çiqas wê demê bi destê Baasîyan bi hezaran kurdên komûnîst û yên Iraqî hatibin qetilkirin jî, tîkîliya Sovyetîstanê bi Iraqê re ne di radeyêke nizim de bûye. Belê demekê Sovyetîstanê bo Kêşeya Kurd her çiqas li dijî Iraqê derketibe jî û xwestibe bi riya Moxolîstanê pîrgîrêka kurd bixe rojeva Neteweyên Yekbûyî jî, di sala 1964'an de tîkîliyên di navbera Iraq û Sovyetîstanê de ji berê xurtir bûne. Wekî mînak dema ku Sero-komarê Iraqê Abdulsalam Arif di sala 1966'an de di qezeya firokeyekê de dimire, birayê wî Abdurrahman Arif ji bo çek kirinê li Moskovayê bûye.

(Dê bidome)

Navên meh û demsalan bi kelhûrî

RÊBIWAR FATAH

Dema mirov bala xwe dide navên mehan ên di kurdî de, hê di serî de tîkiliya wan a rasterê bi awayê jiyanê ya kelê kurd ê berê û niha diyarî çar dibe. Kelhûrî jêzaravayekî kurmanciya Başûr e. Kesên ku bi zaravayî dipeyivin bi piranî li herêma Kirmaşan dijîn ku ew jî di destê Îranê de ye. Her wekî ji navên mehan jî diyar e, jiyanê kelê kurd bi xurtî girêdayî çandî û cotyariyê ye. Hilberîneriya wan bi xurtî di bin bandora bûyerên xwezayî de dimîne, lewre jî navê mehan de bandora bûyerên surîştî balê dikişîne. Tevî ku di soranî de ji bo her mehê bi navê navek heye, di kelhûrî de hinek mehan du navên wan hene ku bi taybetiyên cuda yên wê dema alê nîşan didin.

Wehar-behar-

Mehên werza biharê
 ✓ Meha yekemîn a biharê:
Newrizmang: Meha yekemîn a sala kurdî û meha yekemîn a biharê. Ev peyv ji sê hêmanan pêk dike: new-roz-mang. Her wekî tê zanîn new nû ye, roz e û mang jî

meh (heyv) e.
Darçeçîne: ji şaxvedana daran tê. Çeqîn di kelhûrî de şaxvedan e. Ew jî navê duyemîn ê meha newrizmang e û wê mehê navê xwe ji şaxvedana daran wergirtiye.

✓ Meha duyemîn a biharê:
Giyabarîk: ev nav jî navekî hevedudanî ye û ji du hêmanan giya û barîk pêk tê. Wateya "barîk" di kurmancî de "tenik" e.

✓ Meha duyemîn a biharê:
Giyagenan: ev peyv jî ji du peyvên serbixwe pêk hatiye: giya û genan (çinîn).

✓ Meha sêyemîn a biharê:
Gulezêrd: ev meh jî navê xwe ji zerbûna gulên werdigire.

Codîrew jî navê duyemîn ê wê mehê ye û ew jî dîsa ji bûyereke çandinî ango ji dirûtina ceh navê xwe digire.

Tawsan (havîn) - mehên havînê

✓ Meha yekemîn a havînê:
Kewkir: meha hêkdanîna kewan e. Firindeyê bi nav û deng ê ku wekî semboleke neteweyî ya kurdan tê zanîn, di wê mehê de hêkan dike û li hêlîna xwe datîne.

✓ Meha duyemîn a havînê:
Gaqûr: di wê mehê germ a havînê de, ga ji bo ku hev û din ji

tirêjên rojê biparêzin li nik hev dibin qor ango rêz dibin. Jixwe navê mehê jî ji wê yekê tê.

✓ Meha sêyemîn a havînê:
Şertşuwana: soza şivanan. Di wê dema salê de şivan soz didin ku ji bo çêrandina pêz ji xwe re cihekî taybet diyar bikin.

✓ Meha sêyemîn a havînê:
Gertgertxerman: ev meha dirûtinê ango rakirina benderan e. Jixwe peyva gertgert tê wateya dirûtinê û xerman jî bender e.

Payiz-mehên payizê

✓ Meha yekemîn a payizê
Wahêlan:
êlkenan: êl ji zozanan vedigerin cihên germ.

✓ Meha duyemîn a payizê
Winewîşk-kew:
Wilingerêzan:
 ✓ Meha sêyemîn a payizê

Serdewa: meha dawîn a payizê ye. Ji serd (sar) û wa (ba) tê. Rojên sar ên zivistanê dest pê dikin û bayekî sar tê.

Zistan/zimistan- mehên zivistanê

✓ Meha yekemîn a zivistanê
Hisawat: ev navê meha yekemîn a zivistanê ye. Di wê mehê de hemû rê ji ber berfê asê dibin û

hin caran cîran jî nikarin biçin serdana hev û din. Di wê demê de gundî û eşîr hesabê pêdiviyên xwe yên zivistanê digirin.

✓ Meha duyemîn a zivistanê:
Mang siye: navê wê mehê jî ji du peyvên mang (meh) û siye (reş) pêk tê. Ev meh tarîtirîn meh e. Di wê mehê de hewa tim biewr e. Hin caran ji ber mercên giran ên zivistanê, qût û berên mirovan heder dibin. Hin caran jî mirov jiyanê xwe ji dest didin.

✓ Meha sêyemîn a zivistanê:
Kîsetekin: meha dawîn a zivistanê û meha dawîn a salê ye. Ev jî ji du peyvên kîs û tekin (vala) pêk hatiye. Di wê mehê de tûrê xwarinê hêdî hêdî vala dibe.

✓ Meha sêyemîn a zivistanê:
Giyaxêzan: giya ji nû ve şîn tê. Peyvên giya û xêzan (mezinbûn) ku digihên hev û navê wê mehê pêk tînin jî wê yekê nîşan didin.

Têbînî: Ji bo xebateke berfî-rehtir binêrin: Ferhad Azîzî: "Wext û zeman: base Leser rojê", sirwa, Nawenda bilawkir-dinewey Ferheng û Edebî Kurdî, Wirme- Iran, hejmar 141, Xakelwe 1998, rp:51-57

WERGER JI ÎNGILIZÎ:
 SAMÎ BERBANG

Sinet û dabûnêrî

DR. HUSEYNÊ XELIQÎ

Beşî zorî nawçey rojhelatî Kurdistan behsî sinet ber guhê newketiwe. Meger lem diwayane de dîna şûnewarî sinetî nuwe be xoye nedîtiwe. Le derwey Şah da, gişt cadekanî xakî bûn, le ber ewe beşekî zorî xelkekey koçber bûn, kêmtir qutabxane le wê damezrabû. Zorbeyî zorî xelkekey ne xwêndewar bûn. Êsta beşî zorî xelkî nawçe be taybet minalekan xwêndewar in û le ber şûnewarî şerî Îran û Iraq û wêranbûnî, newed le sedî xelkî şar û şaroçke û gundekan ke le seretayî şerewe zorbeyan be hoyî Iraqewe dagîr kirabûn, ziyatir rûyankirduwate bajaregewretkan. Le akamî em şere da, şûnewarî ew alivcar û nawçekoçeriyane jî nemawin û xelke lêqewmaweke deretaniyan niye kerkî lê werbigirin. Maweyeke

beş lew xelke malkawilkirawe, bere bere degerênwe bo şiwênî baw-bapîraniyan. Pêwendî nêwan xelkî em nawçeberîney Kurdistan legel xelkî başûrî Kurdistan be hoyî tîkîlawî zorî jin û jinxwazî û hawregezî, yekcar baş e û hatûçuyan germ e.

Lêre da pêwendî eşîrteyî be hêz e. Zor caran be hoyî sîtemî desthilatî nawendî le xelkî nawçe legel hukumet tûşî kêşe bûn. Le akamî zorbêjî desthilat da hendek lew xelkan le dewlet yaxî bûn û amade nebûn mil be petî stime da bikeyn. Akamî em rewte perestendîni diyardeyî dizêwî çetegerî û rawut le nawçe da buwe. Lew pêwendiyê da, jinekaniyan wek piyawan şerî meydanî berberkanî û le katî tengane da dij be neyaranî xoyan çek ser şan le gel piyawekan dene meydan.

Erkî zorbeyî bar û koçî koçerekanî nawçe, le ser şanî jinan e. Jinan be cil û bergî kurdî û serûserwên û silkeyî û hewrî dabî nawçewe, erkî serşaniyan enda dide. Lew nêwan em xelke da pêwendî binemaleyî yekcar be hêz e û eger biçine

xwezbinîya keçek û piyan neden, lew nêwaniyan da şer û kêşe saz debê.

Carî wayîş çek dête meydan û be zor kîj derfênin. Bem core lew biware da piyawekaniyan le piyawekanî nawçeyî Kirmaşan, le şer û şor û yaxîbûn da biwêrtir in. Emeş berhemî mandigarî xoxedeyî eşîreyî le ew nawçe da ye.

Ta em diwayiyane kiçan mafî helbijartinî hewseriyan nebû. Be pêcewaneyî nawçekanî dîkeyî Kurdistan ziyatir xalo, xawin desthelat e û kiç be mêr dida. Ewîş berhemî paşmaweyî sîstemî dayiksalarî ye.

Xelkî nawçe le ber zortirkirdinî xizim, ziyatir xwazyarî marekirdinî kiçan le bêgane. Çimkî pêyan wa ye xizim her xizim e. Êjin, "Be sikişt bigire". Em nawçeye be nehênî û aşkira karî siyasî têda nekirabû. Her bo ye be remakî kurd bûn û hestî kurdayetiyên hebûwe û ta em duwayena kemtir bahsî kurdayetî be şeweyî nuwe û berguhêyan kewtiwe.

Avakarê pira gelan:

Erdoğan Özdemir

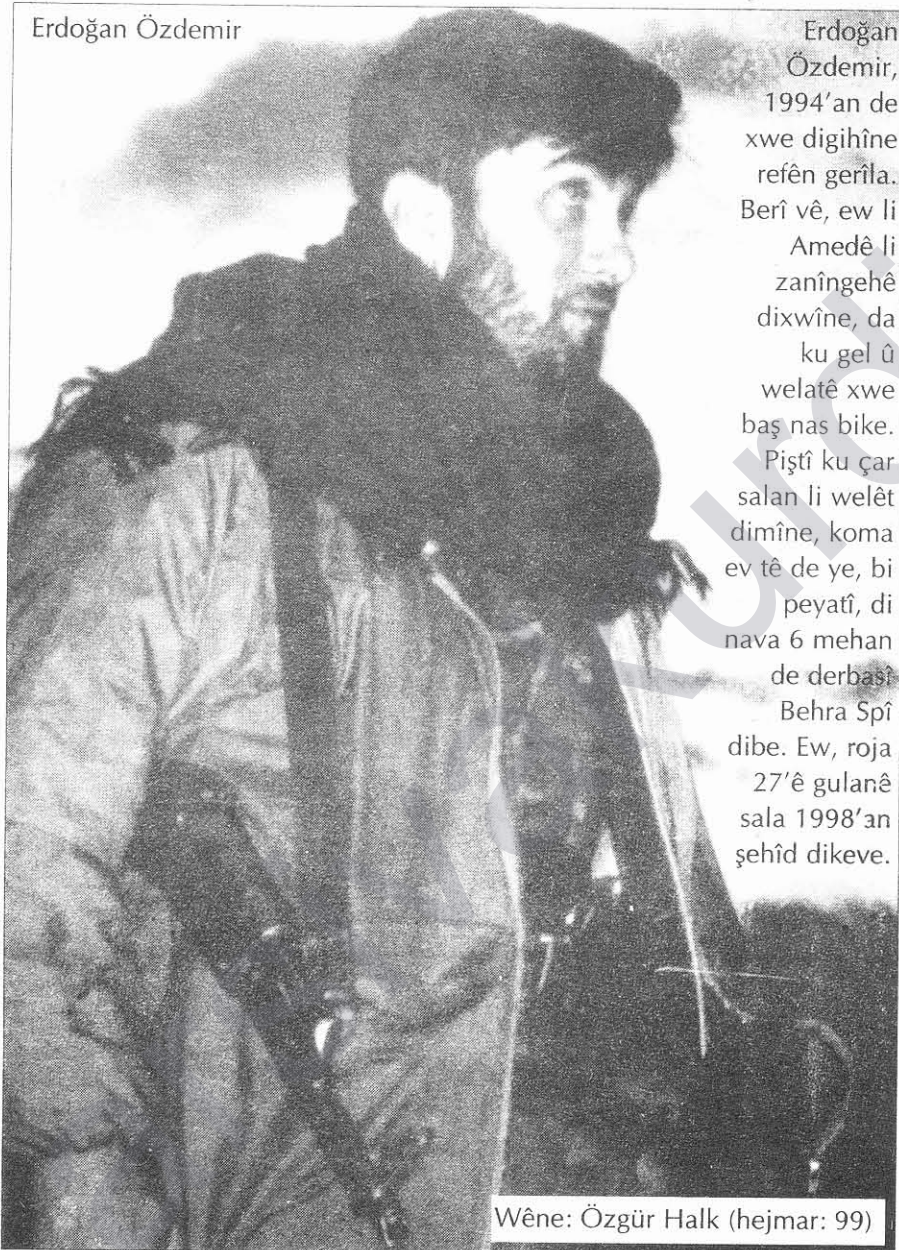
Dema termê gerîlayan li Antalyayê ji gorê hatin derxistin, civaka Tirkiyeyê li ser kûçikê hêstir dibarand. Li aliyê din diyar bû ku, sebra rayedarên Tirkiyeyê êdî bi "kurdê mirî" jî nayê, lewre berê wan bi tenê digot: "Kurdê herî baş kurdê mirî ye." Erdoğan Özdemir yek ji van "kurdên baş" e, ku cenazeyê wî bi kepçeyan ji gorê hate derxistin. Lê ew ji bo avakirina "pira gelan" çûbûn mêvandariyê...

Erdoğan Özdemir (Taylan-Rodî), di sala 1973'yan li navçeya Doğanşehir a bi ser Meletiyê ve ji dayik bûye. Piştî ku ew li bajarê Tirkiyeyê İzmîtê dibistana seretayî kuta (xilas) dike, malbata wî dîsa vedigere Doğanşehirê. Taylan, dibistana navîn û lîseyê li vê derê bi serî dike, paşê jî bi awayekî serketî, li Amedê li Zanîngeha Dicleyê beşa kargariyê (işletme) dixwîne.

Taylan, di dema zarokatiya xwe de gelekî jîr û zane bûye. Ew, vê demê bi xwişk û birayên xwe ve çûye ser karê raçandina (dokuma) xelîçeyan, da ku arkariya malbata xwe bike. Ew, dema lîseyê têkoşîna neteweyî nas dike; ev tesîreke mezin li wî dike, lewma ew di tevger û kesayetîya xwe de guherîneke mezin pêk tîne. Li pey vê demê, sosyalîzm bêhtir bala wî dikşîne, lewma ji bo fêmkirina vê îdeolojiyê bi şev û roj pirtûkan dixwîne. Bi bawerîya wî, doza rizgariya neteweya kurd, bi tenê dê bi sosyalîzmê biçûya serî.

Li aliyê din, kirin û gotinên wî jî li hev bûne, lewre sosyalîstiya wî tenê li ser zimên nemaye. Ew, bi her awayî li dijî malê arîzî (özel mülkiyet) bûye. Dema li baxçeya xwe yê mişmişan xebitiye, ji bavê xwe re gotiye "bixebite bavo bixebite! Em dê siberoj vê xaka pîroz li hemû gelê kurd belav bikin." Her çiqas Taylan zêde xizani û belengazî nedîtibûye jî, wî her tim bala xwe daye xizaniya gelê kurd û ev yek ji dilûcan hîs kiriye.

Erdoğan Özdemir

Wêne: Özgür Halk (hejmar: 99)

Wekî din, ji ber ku herêma ku ew jê bû, gelekî asîmîle bûbû, Taylan girîngiyeke mezin didayê û wiha digot: "Pêwîst e li vê herêmê rêxistina ciwanan bê avakirin û di vî warî de, divê xebata şoreşgerî bê xurtkirin." Ji ber vê xebatê wî ya li ser ciwanan, gelek kesên ku bi riya Taylan têkoşîn nas kiriye, xwe digihînin refên gerîla.

Ji Kurdistanê heya Behra Spî

Taylan piştî ku lîseyê diqedîne, dest bi amadekariya bo zanîngehê dike. Lewre daxwaza wî ya herî mezin çûyina paytexta Kurdistanê bûye, da ku bikaribe gel û welatê xwe çêtir nas bike. Taylan, piştî ku zanîngehê bi serî dike, di sala 1994'an de tevî refên gerîla dibe. Ji bo ku, ew di demeke kurt de, tevî warê teorîk di warê leşkerî de jî xwe bi pêş ve dibê, berpîrsiyeke komekê hildide. Koma ku Taylan tê de ye, çar salan li Kurdistanê dimîne, paşê li ser fermana Partiyê, kom derbasî Herêma Derya Spî dibe.

Erdoğan Özdemir, 1994'an de xwe digihîne refên gerîla. Berî vê, ew li Amedê li zanîngehê dixwîne, da ku gel û welatê xwe baş nas bike. Piştî ku çar salan li welêt dimîne, koma ev tê de ye, bi peyatî, di nava 6 mehan de derbasî Behra Spî dibe. Ew, roja 27'ê gulanê sala 1998'an şehîd dikeve.

yan ew li hêviya çûyina karkeran dimînin.

Dewlet termê wan jî nade

Li aliyê din, di wê navberê de leşker jî gelekî zêde dibin û her operasyonan li dar dixin. Roja 27'ê gulanê sala 1998'an Taylan û du hevalên wî li kemîna dijmin diqelibin; di dawiyê şerekî dijwar de, ew û du hevalên wî digihîjin refên pakewanan. Piştî şer, leşker termê Taylan û du gerîlayên din li pey qantiran girêdî. Din û heya navçeya Antalyayê Serîkê kaş dikin. Lewre termê wan nayê naskirin.

Li pey şhadeta Taylan, malbata wî bo standina cenazeyê wî serî li Dozgeriya Serîkê dide, lê dozger dibêje wan, "Hûn çima hatine vê derê...!" Bavê Taylan dibêje, "Em hatin cenazeyê kurê xwe hilînin." Li ser vê yekê dozger bêhemdî xwe dibêje "Belê, wî kurê we yê terorîst 20-30 mehmetçikê me şehîd...!", lê gotina xwe nivco dihêle. Paşê bavê Taylan hildikişe cem waliyê Antalyayê. Ji vir wî dişînin emniyetê. Li vê derê neheqî û tadeyeke mezin li wan dikin û dibêjinê "Em nizanin kurê we li ku derê ye." Peyre jî wî dişînin cem fermadariya leşkerî. Fermendar jî di ser bavê Taylan de diqîre û dibêje, "Ew ne terorîst e! Ew şehîdê me ye û pê serbilind û serfiraz in..."

Li pey vê yekê malbata Taylan serî li dadgehan dide, da ku cenazeyê wî bistîne, lê ev salekê mehkeme didome. Ger mahkeme li Tirkiyeyê encamekî nede wê malbata wî serî li Dadgeha Mafên Mirovan a Ewropayê bide.

Ev helbest ji aliyê Erdoğan Özdemir ve ji bo "dayikên ku bo şerê azadiyê lawikan dişînin" hatiye nivîsîn. Me beşek bo kurdî wergerand û em diweşînin:

...
heye ku rojekê
laşê min biavêjin gastiina gund
hem jî qulqulî û bêpoz û çav
lê rûyê xwe jê bade
li çiyay, stêrk û rojê binihêre...

...
Zebaniya nivê şevê li deriyê te daye
pirsa min kiriyê
bêje wan bila hay jê hebin
Nûrheq e heta hetayê cih û warê min
Nema tenê diherikin
kaniyê me yên li zozanên terikandî...
Taylan Rodî

FATİH BENEDEWAR

LI NÇM'ya İzmirê

● 05.06.1999 şemî

Konferans: Çand û Politika
Beşdar: Mûslîm Yücel
saet: 17:00

● 06.06.1999 yekşem

Gotûbêj: "Çîrok û Dîroksifra Nemerdan"
Beşdar: Apê Husên, saet: 17:00

ÇALAKIYÊN HEFTEYÎ

LI BEKSAV'ê

● 05.06.1999 şemî

Suna Aras, Ayşe Yılmaz û Av. Filiz Kalaycı çavdêriyên xwe yê 3'ye mîn delegasyona Kokcivîna Filipinler a di bin çavan de windayan, tînin ziman, saet: 18:30

● 06.06.1999 yekşem

Bîranîna Hazım Hikmet, Orhan Kemal û Ahmed Arif
Amadekar: Mustafa Köz, saet: 17:00

Weşanên kurdî di internetê de ne Piştî Serxwebûnê Welat jî bergeha xwe fireh kir

Xwendevanên kurd êdî dikarin weşanên li ser rewşa kurdan ku heta îro nedikaribûn bi dest bixin, bi rehetî di internetê de dest bixin û bixwînin.

Heta îro weşandina pirtûk, kovar û nûçeyên ku li ser kurdan bûn, ji aliyê serdestan ve dihat qedexekirin. Lê êdî ji vir û wê de nikarin pêşî li wan bigirin. Yek ji van kovarên qedexekirî, Kovara Siyasî ya Mehane Serxwebûn, ku li Ewropayê derkeve û ev 18 sal in weşana xwe berdewam dike, ji despêkê ve li Kurdistan û Tirkîyeyê qedexeyê û xwendevanên li van deran jî dikarin bi awayekî rehet û vekirî

de li benda xwendevanên xwe ne. Kovara Serxwebûn di vî navnîşanê de cih digire: www.serxwebun.com. Navên çend pirtûkên ku xwendevan dikarin bi vî riyê xwe bigihînin, wan ev in: Abdullah Öcalan, "Nasıl Yaşamalı III" (Mirov Divê Çawa Bijî I-II)", "Devrimin Dili ve Eylemi (Çalaki û Zimanê Şoreşê)", "İlk Konuşmalar (Axavtînen Pêşîn)", "Romania Belgeyi ya H ü -

xwe bigihînin vî weşanê.

Her wiha Rojnameya Azadiya

Welat jî, tekane rojnameya hefteyî ya kurdî ye, ku li Kurdistanîyên li ser axa xwe dijîn, (bi taybetî yê li bakurê welêt) nikaribûn li ser axa xwe, bi hêsanî vî rojnameyê bixwînin.

Lê êdî bi pêsketina teknolojiyê re dinya biçûk bû, sînoren qedexekirinê hatin rakirin. Bi derketina internetê re jî sînoren qedexekirî jî ji holê hatin rakirin. Kurd jî ketin internetê û sînoren qedexekirinê parçe kirin. Îro xwendevan bi hêsanî dikarin xwe bigihînin kovara Serxwebûn, rojnameya Azadiya Welat, Özgür Politika û wê.

seyîn Özbek", "Tarihe Gömülmüş Zamanların Peşindeki Militan (Mîlîtanê/a li Pey Demên Dîrokê de Nok Bûne)", "Mordem'in Güncesi (Rojnivîsa Mordem)", ya Muzaffer Ayata, "Tarihe Ateşten Bir Sayfa: Diyarbakır Zindanı (Bo Dîrokê Rûpeleke ji Êgir: Zindana Amedê)".

Êdî OHAL jî nikare pêşiya A. Welat bigire

Rojnameya Azadiya Welat di çarsaliya xwe de zincîrên qedexeya OHAL'ê bi vekirina sîteya internetê parçe kir. Wekî tê zanîn sala par di meha kewçêrê de ketina Azadiya Welat bo OHAL'ê hate qedexekirin. Ji wê rojê û heta îro xwendevanên me yê di nav sînoren OHAL'ê de dijîn, nedikaribûn rojnameya xwe ya ku bi zimanê dayika wan tê weşandin, bi hêsanî bixwînin. Lê êdî bi vekirina sîteya internetê, xwendevan dikarin rojnameya xwe ya bi kurdî bixwînin. Navnîşana

Serxwebûn û pirtûkên qedexekirî di internetê dene

Kovara Serxwebûnê ev 18 sal in bê rawestan weşana xwe didomîne. Di van 18 salan de ji xwendevanên kurd kê devê xwe vedikir, axîna xwendina vî kovarê dikir. Kovara navborî de xwekê berê li internetê sîteyek vekir. Êdî kîjan xwendevan bikeve vî sîteyê bi hêsanî dikare vî kovarê bixwîne.

Di van rojên dawîn de sîteya Serxwebûnê berê xwe berfireh kir û di sîteya xwe de cih da 23 pirtûkên ku di xwendevanan nedikaribûn xwe bigihînin wan. Pirtûkên ku ji nameyan û talîmatan pêk tên, pirtûkên li ser kongreyê û hwd. di sîteyê

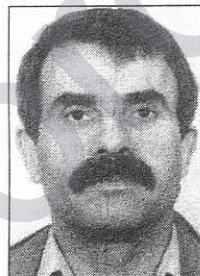
malpera Azadiya Welat jî ev e: www.welat.com

Her wiha ji bêtir Kovara Mehane ya Siyasî Serxwebûn û rojnameya hefteyî A. Welat, kovar û rojnameyên ku li derveyî welêt tînin weşandin wekî Dugir, Armanç, Rojbaş û wekî Özgür Politika û The Kurdistan Observer jî di internetê de ne.

Ligel van qewimîn û pêsketînen dîrokî, Doza Sedsalê jî ev demek e ketiye internetê û bi vî riyê, raya giştî ya cihanê ji qewimînên der heqê doza Serokê Giştî yê PKK'ê Abdullah Öcalan de agahdar dike. Malpera Doza Sedsalê, girêdayî qewimînan berdewam xwe nû dike: www.asrinhu-kuk.com

SERWÎSA ÇANDÊ

ÇAVDÊRÎ

"Apo Can"

MÎRHEM YİĞİT

Duh, roja 31'ê meha gulanê, em kurd li Meydana Sergelstorgê li paytextê Swêd Stokholmê, cardin ji bo Serok Apo hatin ba hev, me cardin bi hev re çend saet derbas kirin.

Jixwe ev meydan maye li ser hesabê me. Heftê û meha ku em carekê, çend caran li wir necivin, ji wir ber bi balyozxaneyekê ve nekevin rê, yan jî ji cihêkî din neyên wir û çalakiyekê li dar nexin, bêje hema nemaye. Gelek caran dost û nasên me bi henekî be jî dibêjin: "Belediyeya Stokholmê ji neheqî navê vî meydanê nake meydana kurdan, ma kî bi qasî kurdan tê vir?"

Di demên çalakiyan de axavtînen kirin, stran tîne stîrîn, helbest tîne xwendin û ji her aliyê û her perçeyî kurd dikevin nav govendê. Meydana Sergelstorgê dibe cihê protestokirina nerewayî û bêbaviyên dagirkeran. Li vir lanet li kirinên zordanan tîne barandin, hovîtî û kirinên wan tîne protestokirin û ji vir kurd diqîrin, raya giştî hişyar dikin û dengê xwe digihînin cîhanê.

Li Swêdê û li seranserê Skandinavyayê kurdên ku ne carekê, çend caran, nehatibe Sergelstorgê gelekî kême. Ev der ne bi tenê bûye mewzî û trîbûneke riswakirina neyaran, belê ji bo yekîtî û hevgerîna kurdan jî bûye wargeh.

Berdewam, tiştê ku bi aliyekî xwe cihê ye, di meş û xwepêşandanên berê de nebûye, di bala mirov de dimîne û dibe rengêkî taze; suprîzeke bitam, pède dibe.

Suprîza vî carê, mamosteyekî muzîkê ji bajarê Îlamê bû. Mamoste bi xwe kurdê kelhûr e û bi mêvandarî hatiye Swêdê. Hê meha wî li vî welatê nû neqediya. Li gorî ku piştî re ji me re hate gotin, di dema prosesê Romayê û girtina Serok de ew hê li Rojhilatê Kurdistanê bû û rapêrîn û serhildana gelê kurd ji nêzik ve şopandibû. Wî jî bi deh hezaran kurdên din re li Rojhilat bang kiribû: "Başûr Bakûr Rojhilat, Apo Serokê Welat". Di nav vî atmosfera germ, neteweyî û Kurdistanî de; mamoste li ser Serok helbestek nivîsiye û kiriyê stran. Navê helbesta wî "Apo Can" e. Mamosteyê mêvan, duh ji kurdên li Meydana Sergelstorgê re ev helbest bi muzîk û gotinên xwe xwend. Kêfa xelkê gelekî ji vî helbestê re hat.

Şoreşa neteweyî fireh dibe. Serokatiya Apo dibe malê hemû kurdan. Ji her aliyê Kurdistanê, li ser serok helbest tîne nivîsandin û stran tîne gotin. Ev jî ne bi tîne bi zaravayekî û duduyan, belê bi giş zarava û devokan. Neteweyîbûneke heralî li dar e. Serokayeti neteweyî dibe, çekdar û şervan neteweyî dibin, civîn, şev, xweftî-nansekirin û bi kurtî jiyan giş neteweyî dibin.

Berî niha bi çend rojan, Kongreya Neteweyî hate ragihandin. Serok mîna serokê fexrî hate hilbijartin ji bo Kongreyê. Ev tacegul û zîrweya neteweyîbûnê ye.

Prof. Dr. Doğu Ergil Doza Sedşalê û helwesta Tirkîyeyê nîrxand:

Öcalan rêbazeke baş bi kar tîne

Prof. Doğu Ergil, cara yekemîn bi rapora ku li ser navê TOBB (Yekîtiya Ode û Borsayên Tirkîyeyê) amade kiribû, "Rapora Rojhatê" kete rojeva raya giştî. Peyre bi pêşengiya wî, hin derdorên tirk û kurd bi navê TOSAV (Weqfa Lêkolîna Kêşeyên Civakî) weqfê ava kir. Weqfê berî niha bi çendekê, ji bo çareseriyê Kêşeya Kurd bi navê "Belgenameya Hevpar a Lihevhatinê: "Ji bo Demokratîkbûna Tirkîyeyê û Çareseriyê Kêşeya Kurd Pêşniyareke Pergaleke Nû ya Destûrnameyî" (Ortak Anlayış Belgesi 'Türkiye'nin Demokratikleşmesi ve Kürt Sorunun Çözümü İçin Yeni Bir Anayasal Düzen Teklifi). DGM ji bo vê xebatê biryara berhevkerinê da û li dijî wê, doz vekir. Me li ser vê belgenamê, helwesta rayedarên Tirkîye û Doza Sedşalê bi Doğu Ergil re hevpeyvinêk pêk anî.

Her çend Ergil xwe wekî aliyê "qasîd û objektîf" dide xuyakirin jî, lê şewaz û nîrxandinên wî ve yekê destnîşan nakin. Bo nimûne; ew navê Öcalan hilnade û dibêje "ev zilam, vî zilamî". Her wiha dibêje "Kesên ku ji bo aştiyê bixebitin, divê ne PKK'yî bin. divê kesên ku kurd hurmet û rêzê jê re digirin, bin." Em bawer in Ergil bi çavê serê xwe dît, piştî girtina Öcalan gelê kurd çawa li çar aliyên cihanê rabû ser piyan. Dîsa, her çend heya niha tu malbatên gerilayan doza şer nekiribin jî, ew dibêje "Malbatên li her aliyên doza tolhildanê dikin." Tiştê herî girîng, ji bo dewletê bikaranîna şidetê maf û rewaya dibîne, li aliyê din dibêje "Divê PKK gavên berbiçav biavêje." Agirbestên ku heta îro hatine îlankirin, ma ne gavên berbiçav in?

Hûn dikarin serpehatiya ve xebatê bi kurtî vebêjin?

→ Ji bo ku em çareseriyêke bê şidet peyda bikin, me ev xebatê pêk anî. Bi beşdariya hemû birên (kesim) civakê, me civînek li Ewrûpayê û du jî li Tirkîyeyê li dar xistin. Dawiya dawî, piştî xebata sê salan ev belgename derkete holê. Me di vê belgeyê de, rêgezên (prensîp) ku kurd û tirk dikarin li ser li hev bikin, dane xuyakirin.

Digel ku hûn doza aştiyê dikin, ji bo belgenamê we biryara berhevkerinê hate ragihandin; hem jî piştî daxuyaniyên Serokê Dadgeha Qanûna Bingehîn Ahmet Sezer. Gelo raya giştî, ji bo pejrîrandina ve belgenamê çiqas amade ye?

→ Ev yek, girêdayî şewaz û awayê doza demokrasiyê ye. Ger ez bibêjim, tiştê girîng mafên demokratîk û mirovan e, lê yê li hember bibêje "Na. Ez doza mafên kurdan dikim." Na, birayê min! Êdî bi navê mafên kurdan tiştêk nemaye. Ger di warê mafên mirovan de serastiyek peyda bibe, dê kurd, çerkez, laz û arnawût jî tê de cihê xwe bigirin. Lê tu bibêjî "Na. Me gelekî dijwarî û zehmetî dît, lewma divê aliyê kurdan hebe." Niha, doza demokrasiyê û aştiyê tê kirin, li hêla din têkoşîna çekdarî li dar e. Lewra hin hincet û sedemên ve yekê hene. Dewlet xwedan wê maf û rewayetiye (meşrûtiyet) ye ku her tim şidetê bi kar bîne. Aliyê din jî dide ser dijwariyê (şidetê). Dewlet, wê her tim ve yekê wekî hincet û sedem bide pêş, wê bibêje "Li hemberî min komeke çekdarî heye."

Puxteya gotinê; di demokrasiyê de, yên ku doza mafên xwe dikin, gelo çiqas

Dewletê got "Me serterorîst girt. Me koka wan qeland, nema dikarin şer bikin." Lê piştî ku Öcalan hate îdamkirin an jî mehkûmkirin, wê gel bibîne ku mesele çareser nebûye, şer didome û leşker jî dimirin. Ji ber vê çendê gelê tirk, bi taybetî malbatên şehîdan, wê bi awayekî gelekî xedar hêvîşkesî û xeyalşkesî bibin.

qas li mafên kesên din rêz û hurmetê digirin? Ev tiştêkî gelekî girîng e. Lê em di vî warî de durû û nejidil in.

Baş e. Civak çendî bo çareseriyê demokratîk amade ye?

→ Ev bi salan e ez bi hemwelatîyê vî welatî re, çî kurd û tirk, didim û distînim. Bo nimûne; ên ku zarokên xwe ji dest dane, berê xwe nadin lihevkerin û aştiyê. Ka de were, tu yê çî bikî! Her du jî doza tolhildanê dikin. Bi doza tolhildanê, demokrasiyê û aramî peyda nabe.

Ma ev rewş naguhere?

→ Dê biguhere. Lê wisa lê tê ku temenê min têra ve yekê nake! Bêguman dê biguhere.

Wekî hûn jî pê dizanîn, Serokê Giştî yê PKK'ê Abdullah Öcalan li Romayê pakêta çareseriyê pêşkêş kiribû, naveroka belgenamê we jî ev pakêta anî bîra me?

→ Di sala 1996'an de me dest bi vê xebatê kir. Di dawiya ve salê de jî pira-

niya xebatê çûbû serî. Peyre di navbera sala 1997-1998'an de jî civîn û gotûbêj hatin lidarxistin. Di vê pêvajoyê de hin tiştên nû lê hatin kirin û cardin hate saz kirin. Me ev belgename ji bo gelek derdorên tirkildar şand. Lê PKK bi ve yekê ne kêfxweş e û dibêje "Nûnerê kurdan ez im."

Piştî ku Öcalan hate girtin çapemeniya Tirkîyeyê got: "Koka PKK'ê qeliya!" Hûn ve yekê çawa dinîrxînin?

→ Çapemeniya tirk, tiştên ku jê re tene gotin dinivise, lewre divê mirov guh nede çapemeniya tirk. Binêrin! Ez ji hemû rojname û televîzyonan hatim vederkirin. Bi fermanan ev dek û dolab birin serî. Niha jî, bi doz û dadgehê min çavtirsandî dikin. Lê divê ev jî bê zanîn; ev belgename li ber destên hemû hikûmetan heye. Lewre gava Tirkîye bibêje "Ji bo ku em bibin welatekî rojavayî û ewrûpî, em her tiştî dikin," em jî dê bibêjin "Ha ji te re belgename!" Ji

xebat ji bo çî pêk anî? Ji bo ku em hesta lêqewimîn (mağdur) û vederbûnê (dışlanma) a kurdan ji holê rakin. Her wiha ji bo ku em hêvî û daxwazên kurdan hîn bibin, peyre bidin ber hêvî û daxwazên tirkan, me ev xebat kir. Me pîrikatiya (ebelik) vî karî kir. Ger xalên ve xebatê bêne pêkanîn, wê aramî û hêmineyêke mezin pêk were. Lê şertên ve yekê hene. Divê PKK bi awayekî zelal bibêje "Ez van şertan qebûl dikim û li ser ve bingehe jî bo çareseriyê amade me." Ger PKK wisa bike, wê li Tirkîye û li cihanê jî hikûmet, kes û saziyên demokratîk piştigiriya xwe diyar bikin. Di vî warî de ez helwest û nêrînen gelekî erênî û pozîtîf distînim. Wekî min got, ev belgename li her derê cihanê hate belavkirin. Gelek kesên rojavayî gotin min "Ev xabeteke gelekî baş e, lewre ne şoreşger e muhafazakar e. Her wiha ev proje li pîvan û daxwazên rojavayê jî tê." Heke tevgera kurd jî xwe bide ber ve yekê, ku hikûmeteke neteweperest jî desthilatdar be, wê guherînen demokratîk pêk werin.

Hûn jî di nav de, gelek kes li dijî têkoşîna çekdarî ye. Lê wekî we jî da-ye zanîn "hebûna kurdan, piştî xwîn rîjiya hate qebûl kirin."

→ Mixabin wisa ye; em qebûl bikin an nekin jî hebûna kurdan bi vî awayî hate dîtin. Lê divê PKK êdî dest ji şidetê berde. Hêzên ewlekariyê yên tirk jî dixwazin PKK şidetê bi kar bîne, naxwazin PKK bibe tevgerêke siyasî. Lewre artêş xwedan wê hêzê ye ku, bêhtir bide ser şidetê. Her wiha artêş bi vî awayî zêdetir piştigiriya civakê digire. Encama hilbijartinan xuya ye. Ecevît jixwe neteweperest e. Ev tê çî wateyê? Ne PKK, divê gelê kurd wekî muhatap bê dîtin.

Jixwe PKK'ê ev yek anî ser zimên û got "Bêyî me jî Tirkîye dikare bi gelê kurd re meseleyê çareser bike."

→ Rast e, ev yek anî ser zimên. Lê kirin û gotin li hev nakin.

Li aliyê din di belgeyê de tê xuyakirin ku "heke şidet bûye awayê diyarkirina protesto û daxwazan, ku gelek kes vî awayî bikar bînin û bi hezaran kes jî piştigiriya ve yekê bikin, li holê diyardeyêke civakî heye."

Rast e. Jixwe piştî ku me bîra ve yekê bir, me ev xebat kir. Me tirkan hay ji hêvî û daxwazên kurdan nîn e. Lewre ew meseleyê fêm nakin. Ji bo ku em meseleyê fêm bikin, me ev xebatê durist kir.

Ger ev xebat û belgename rîya lihevruştîne veke, dê encameke çawa derkeve holê?

→ Wê gelekî bi xêr be! Ma me ev

Öcalan dibêje "Min heya îro wekî şervanekî, siyaseta xwe meşand, lê êdî ez dixwazim pêşengiya aştiyê bikin. Ev fersendek e, bi kar bînin." Ger hûn rastiye bixwazin, ev rêbazeke baş e. Doz ji warê hiqûqî ve kete warê siyasî. Öcalan dixwaze di dîrokê de navê wî wekî avakarê aştiyê bê hildan. Lê ne dewlet, ne partiyên siyasî, ne mehkeme û ne jî gel, ji bo vê yekê ne amade ye.

Doğu Ergil, gilî û gazince xwe ji televîzyon û rojnameyan dike û dibêje " Bi dek û dolaban fermana min rakirin. Ez ji medyayê veder kirim." Wî got, divê mirov guh nede medyayê, lewre ew tiştên jê re tene gotin dinivîse. Ergil ji bilî Serokatiya TOSAV'ê li Zanîngeha Enqereyê profesoriye dike.

Bi kurtayî bila PKK jî wekî tevgerêke siyasî bê hesabandin.

→ Belê. Belê, bi her awayî wisa ye. Dema min ev xebat pêk danî, min ligel gelek kes û saziyan têkilî danî. Bo nimûne; bi navê William Jurî min gazî profosorekî amerîkî kir. Ev şareza û zanyarekî navdar e. Yanî em bê zehmet û dijwarî nehatin wê qonaxê.

Baş e. Li darê dinyayê gelek zana û şareza didin zanîn "Bêyî PKK'ê Kêşeya Kurd naçe serî." Bi dîtina we çareseriyêke bêyî PKK'ê çiqas di cih de ye?

→ Dewlet tu caran nahêle ku Öcalan bibe avakarê aştiyê. Heya niha wekî aliyê şer gelekî sude jê wergirt, peyre jî avête hundir. Dewlet wê Öcalan bi dar ve bike, ku neke jî wê cezayê heta hetayê (muebet) lê bibire.

Çêbû. Amerîkayê dema Öcalan radestî Tirkîyeyê kir, gelo got "Êdî meseleyê çareser bike"?

→ Ez jî di vê baweriyê de me. Amerîkayê karibû miriyê wî teslîm bikira, lê nekir. Bi kurtayî wiha got: "Ji bo çareserîya meseleyê ev fersendek e. Bi kar bîne."

Gelo Tirkîye wê vê fersendê bi kar bîne?

→ Ez jî başbaş pê zanim. Me dil kir, em di vî warî de şewirmendî û aqilmendiyê ji sistemê re bikin. Sistemê tirafî û zexelî kir, lewre me xwarin xistê devê wê. Ji bo rizgarî û lixwevegerîna sistemê me ev xebat kir, lê ew ji ser a xwe nayê xwarê. Lewre divê têkoşîna çekdarî bi dawî bibe.

Baş e, dewlet PKK'ê qebûl nake. Lê li aliyê din rêxistinên ku xwe wekî alternatîfê PKK'ê pêşkêşî dewletê dikin jî, tene girtin. Bo nimûne; partiya Şerafetî Elçî.

→ Lewma divê çareseriyêke têvel (karma) bê peyda kirin. Min di serî de jî ev yek pêşniyar kir. Kesên aqilmend, şareza û bêhnfireh divê li hev bicivin û bo meseleyê çareseriyêke peyda bikin. Her wiha divê aliyê tûj û tundraw ên herdu a-

Prof. Dr. Doğu Ergil

liyan bêne kokirin (törpüleme).

Li aliyê din diyar bû ku berpirsiyarên artêşa tirk di sala 1997'an de bi PKK'ê re têkilî danîne û doza gavên aştiyane kirine...

Tiştên bi vî rengî her tim diqewimin, lewre divê mirov zêde guh nedê. Heye ku dîplomat an jî leşkerek biçe, lê ev ji bo lêkolandina rewş û helwesta aliyê din e. Ev ne nîşaneyê lihevkerin û peymanê ye. Bi kurtayî ji bo palandina (yoklama) rewşê tiştên bi vî rengî tene kirin.

Di vî warî de tê gotin ku dubendî û nakokî di nava artêşa tirk de hene û baskê aştiyêperwer ê artêşê ev xebat daye destpêkirin.

→ Na. Ev kes bêyî hev û têkilî tevna gerin. Bavê min leşker bû, ez pê zanim. Wekî her saziyê di nava artêşê de jî dîtînen cihê û cihêreng hene. Lê dîsa kes bêyî kesekî din nakeve nava tevgerê. Ger xebatek bê meşandin jî, wê piştî biryara hevpar bê meşandin. Jixwe dawîya dawî gotina fermanaran diyarker e.

Ez pê zanim, generalekî gotiye "ji bo ku me daye pey Ergil, em li rojhilatê bi ser ketin" li aliyê din yekî jî gotiye "ji bo

ku em berevajî dîtînen Ergil tevgeriyan, em li rojhilatê bi ser ketin." Piştî şerekî wisa, artêş nikare bi PKK'ê re rûnê. Ev ne mimkûn e. Bi tenê mirov dikare li ser çareserîya Kêşeya Kurd li hev rûnê.

Li hêla din di van 14-15 salan de, ji ber şer, neteweperestiya tirkan gelekî xurt bû û li dora 2.5 mîlyon kesî li rojhilatê (Kurdistan) şer kir. Wekî din dema leşkariyê bi tenê dijminatîya PKK'ê nayê kirin, her wiha bi awayekî, dijminatîya gelê kurd jî tê kirin, lewre tu nikarî van kesan razî bikî. Gelekî zehmet û dijwar e. Ji ber vê hindê, wekî min got, divê PKK bibêje "muhatap gel e." Wekî diyar e, Demirel carna dibêje "ên li çiyê jî zarokên me ne." Demirel bi vî awayî dixwaze reaksiyona gel bipêve. Wekî tê zanîn, Demirel ji bo ku mirovekî gundî ye, gelekî hûrbijar (ihtiyatî) e. Berê jî got "em realîteya kurdan nas dikin", lê dît ku deng ji kesî nayê, wî jî dengê xwe nekir.

We dil heye hûn bi Öcalan re biaxivin?

Ma wê çawa çêbe? Parêzerên wî nikarin başbaş bi wî re biaxivin.

HEVPEYVÎN: AZAD ALTUN

Me hevpeyvîn berf ku Doza Öcalan dest pê bike, ligel Doğu Ergil pêk anî. Piştî ku dozê dest pê kir, me dîtînen wî yên li ser dozê û helwesta Abdullah Öcalan wergirtin:

→ Min berê jî diyar kiribû,

Öcalan ji ber ku baş pê dizane wê ji aliyê hiqûqî ve cezayê herfî giran lê were birîn, dixwaze dirûveke siyasî li dozê bike. Wî got "min heya îro wekî şervanekî têkoşîna xwe da, lê ji îro şûn de jî ez dixwazim pêşengiya aştiyê bikin. Ev fersendek e, bi kar bînin." Ger hûn rastiye bixwazin, ev taqîkeke baş e. Doza Öcalan ji warê hiqûqî kete warê siyasî. Öcalan dixwaze di dîrokê de navê wî wekî avakarê aştiyê bê hildan. Lê ne dewlet, ne partiyên siyasî, ne mehkeme û ne jî gel ji bo vê yekê ne amade ye.

Lê li aliyê din, ji xeynî van yekan, gelo wê Kêşeya Kurd bê çareserkirin an na? Bi dîtina min, ne dewlet, ne edaleta dewletê û ne jî gelê tirk ji bo çareseriyê ne dixwaz û amade ye. Ev yek, ne girêdayî Öcalan. Lewre tiştê ku ez herfî zêde girîng dibînim ev e. Ev ne meseleya Öcalan e, meseleya kurdan e. Yanî dewlet ji bo çareserkirina meseleyê ne dixwaz û amade ye. Dewlet doza axê dike. Ev gundîfî ye û nêzîktêdayineke prîmîtiv (ilkel) e. Lewre dewlet doza piştigiriya mirovan dikin, ne doza axê.

Wekî din talûke û xetereyêke mezin li hêviya me ye. Wekî tê zanîn dewletê got "Me serterorîst girt. Em dê koka wan biqelînin, lewma nema dikarin şer bikin." Lê piştî ku Öcalan hate îdamkirin an jî mehkûmkirin, wê gel bibîne ku mesele çareser nebûye, şer didome û leşker dimirin. Ji ber vê çendê gelê tirk, bi taybetî malbatên şehîdan, wê bi awayekî gelekî xedar hêvîşkestî û xeyalşkestî bibin.

Jixwe piştî min ev yek got, deriyê hemû televîzyon û rojnameyan ji min re girtin. Wekî diyar e, tevî ku ez li ser vê meseleyê gelekî şareza û zana me, gazî min nakin, diçin gazî kesê bêkêr û beredayî dikin. Min got, mesele êdî bes bi PKK'ê ve ne girêdayî ye, bûye meseleyêke navneteweyî.

Wêneyekî Çênekirî

Tu dizanî canê min? Heke min destûr bida, minê wêneyê xwe ji te re bişanda wî layî. Niha tu dibêji 'ez' dîn im; tu ji min bipirsî, ez dixwazim dîn bim. Wê hingê, min dikarîbû wêneyê xwe ji te re bişanda wî layî. Bes ne ji van makîneyên bêkêr bibûya, ku rojê bihezaran wênayan dikişînin. Lê ku tu rastiyê bixwazî, heta niha yek wêne jî bi saxlemî derneçûye.

Na na, problem ne di makîneyan de ye, problem di min bi xwe de ye, ku di nava dûrbûna nîvmîtroyê de, nikarim dengê xwe bigihêjinim te.

Erê, erê! Tu wêneyekî min dixwazî dostê min, lê bi rastî ev ji bo min daxwazeke pir sext e. Roja ku tu mirî, ez dikarim wêneyê xwe bidim te.

Ev serdem bi destê min çênabûye dosto! Di vê sedsalê de tu kes wêneyê xwe nade bavê xwe, ji bilî ku albûmên bav û dost û bira û nasên xwe ji wêneyên xwe mişt bikin, kes tu karê din nake.

Niha li gorî min ez mamosteyê Wan Gogh im. Û heke ez şagirtekî Wan Gogh bûma, minê wêneyê xwe li ser kartonê nîgar bikira û jî te re bişanda. Lê ez rê nadim xwe, ku ez wêneyê xwe çêkim û pêşani te bikim; tevî ku rengên min ji tevahiya rengên siruştê bêhtir in, ji bo ku ez kesek im, ji nîjada meymûnên vê serdemê. Heke ez dînazor an gumgumekê bûma, minê çêtir xwe ji te re biresimanda. Çimkî pêdiviya dînazor û gumgumokan ji veşartina wêneyên xwe tune ye.

Heke ez papaxan bûma, min dikarîbû dengê dirûşmeya şoreşê bigihanda wî guhê te yê ker. Mixabin, ez ne bazek im, ji yêna mîna pîrika min î porhîrî ya teşîrêş, ku genimê duhezâr salî di nava bîst salan de bi destarê xwe yê nûjen hûrik hûrik dihêre.

Têla dengê min di kêlîka ewil, di nivê dirûşmeya ewil de qetiya. Heke ez, ez bûma, min niha ji te re nedigot, "Ez û dengê xwe di riya azadiyê de dîl ketim."

Pêdiviya min bi gotinên te heye, dostê min! Ji te ditirsim, ji xwe û ji tevahiya însanan ditirsim. Hêzeke biefsûn di malzarokê de, ev tirs di nava min de çandiyê. Heke ez di vê hepsa mezin de ne dîl bûma, min nedixwest ez xewnên li ser azadiyê bibînim. A rast, ne ez ji xewnan hez dikim yêna bi vî rengî û ne ez ji rewşa xwe gazinan dikim. Çimkî ez jî xwe ditirsim, ku wêneyê xwe çêkim û wî deynim quncikê pêşangeha wêneyên wan keçik û lawikên ku her roj xwe dikujin, çimkî dixwazin bijîn.

Min bibexşîne dostê min... Bawer bike sîc ne yê min e. Çi bikim ev serdem ne serdema ku mirov ji zindiyên hez bike ye, kirinê vî nîşan dide. Ji bo ku ez jî zindiyekî ji vê serdemê me, ji xwe jî hez nakim.

Ne bi destê min e, bavê min! Bavê min, ez bi vî rengî di malzarîya diya min

de resim kirim; çimkî ez nikarim ji bilî xwe ji kesekî re bêjim, "Ez aşiqê xwe me". Ev zirzagoneke qeraseye canê min. Ez mîna beqeke zirnepelîxî li pêpelûka bînim û ev zagon xaniyê min e tu dizanî? Ji bo ku ez xendî xwe me, ji xwe hez dikim û ji van tabloyên li ser bejna diwarê hucra min daliqîne, yêna ku piştî mirina wan min wêneyên wan mezin kirin, xistin çarçove û camekanan. Nizanim çima ez bi evqasî ji van miriyan hez dikim? Tevî ewê mirtîb, M.Şexo, ku di zindîtiya xwe de tu rûmet nedît, her roj li taxa me dikir tinge ring û min silaba şerhê jî ji ser birî, hînga ku rahişt 'pîspîska şeytên'. Ev ê porsipî, Cegerxwîn, ji bo ku rojekê di mizgeftê de Fatîha çewt xwend, gundiyan got "Melê me xurifiye" û min bi kulmîkan ew ji hev de xist û gêrî biniya gund kir.

Axx dosto! Ezê rojekê ji ber hezkirina van miriyan bi êşa dil herim.

Ha te got çî dosto? Hinekî din dengê xwe bilind bikî, ez fêma nakim. Erê, erê... Tu dîsa wêneyekî min dixwazî. Malxirabo tu çî zilamekî bêsebrî, tu çî qas kirêş li mirov teng dikî. Ez nikarim, nikarim nikarim ni.... Ma tu dizanî ku ez di vê hepsa biçûk de jî ne xwedilê tişteki mezin im?

Heke ez rast bêjim, ev cîhana xwe min ava kiriyê. Hostayê van derî û derabeyên qerase, ez bi xwe me. Lê ez nikarim dosto! Ez nahêlim ku wêneyekî xwe ji te re çêkim. Oda min tarî ye, rengên min jî tev li nava tariyê belav bûne. Heke min destê xwe bidîta, di nava vî tariya baş de, minê ew dirêjî sînga çiyayekî bilind bikira û xwe li wî resim bikira.

Dibêjin hin keçik û lawikên porgijik li wan deveran rengên xwe tevî hev dikin, ka nizanim wêneyê çî çêdikim?

Axx canê min bawer bike ez pir daxbar im. Lê madem ku tu ew qasî wêneyê min dixwazî, rabe zû biçe malê, li wêneyê xwe binihêre, tu yê min di wêneyê xwe de bibînî.

H.KOVAN BAQÎ

Bayê Bin Baskê Çivîkan

Ji dilê min nêziktir, hevalê min merhaba. Tu dibêji xwe biparêze. Nabêjim ji çî û ji kê. Tu ji min çêtir dizanî, belê. Ji kuçên bajêr tu dizanî, ji diwarên gulqulki. Û ji xwedana cemidî. Ji gundên şewitî jî tu dizanî, ku her dem tu jî pê re dişewitî. Ji kemînên ber deriyan, kemînên zingargirtî yêna tarî û veqetandinê. Ji şevên tam barûdî tu dizanî. Qet nebe tu ji gulên bêrûmet, yêna bêwext û bitirs, ku li

paşstûyan diket, tu dizanî. Û yêna koçbûnê jî ne!

Ne ji tişteki dibêjim koçbûn. Qesta min ne dilkeştina te ye. Dizanim, her dem bi dil tu li vir dijî. Xwe biparêzim, lê çawa? Bi koçbûnê ma? Bi koçbûnê xwe biparêzim. Te jî koç

an kê, da ku bême parastin? Ma ez xwe di qulikên mişk û maran xim? Mîna kundê gundê xwe, ji xwe re qelîşteka di tatan de bibînim. An mîna Nebî Berhîm ji ber xezeba Nemrûd li ber hîman ku navê wî jî vir tê, xwe veşêrim; ji bo ku agir min neşewitîne, ji bo ku jiyana min a ji bo te bi qîmet e, bidome çî bikim û xwe çawa biparêzim?

Li ser baskên çivîkan mexel bêm û bifirîm qey? An jî. An jî na, bibim bayê bin baskê çivîkan, ji bo ku hûn jî li ser baskên çivîkan rûnên û bifirin. Bifirin û dîsa bifirin. Bibim bayê bin baskê çivîkan ne? Hevalê ji dilê min nêziktirî min, bibim bin bayê baskê çivîkan. Birinên te yêna li vir yêna ku min hilgirtine vî dibêjin. Ji ber ku nîşana azadiyêna bask vî dibêjin.

Ma qey çî ye mirov hevalê delal, bi çî te naskirin?

Mirov ne bi dest û piyên xwe, bi çav û devê xwe, bi guh û pozê xwe te naskirin. Ne bi dil û gurçikên xwe û ne jî bi zindîtiya xwe te naskirin. Mirov xwedî nirx û kesayeti û rûmeta wî ya herî mezin, jixwe ji peydeabûna fikr û ramanên mirovatiyê tê. Ji kesayetiya civakî, ji welatê wî tê. Ji serxwebûna wî.

Di dema ronahî û firehiyê de xwedî derketina li wan pêwîst e û di dema tarî û tengasiyê de têkoşîna ji bo wan rûmet e. Fedakirina can, ji bo wan.

Ji pir tiştan dikare hevîyên xwe qut bike mirov. Destên xwe jê bişo, lê ji tiştinan nabe. Ji ber ku mirin e nabe, ji ber ku tariyê û bi jehr û seqema xwe debar e, nabe. Ji ber ku mirin e, ne tenê mirina mirov, mirina gel e û di nava tariyê de xwelî bi ser de dibare, bê pêşerojê dimîne. Bêrûmet.

Nabe.

Belê rast e. Li jiyana xwe xwedî derketin; li zar û zêçên xwe, li malbat û hevalên xwe, li dil û evînên xwe, heya li xwarin û vexwarinên xwe, li aborî û malê xwe, li çand û hunera xwe, li civak û gelê xwe, li nirx û kesayetiya xwe, li dar û daristanên xwe, li gul û gulistanên xwe, li çiya û berwarên xwe xwedîderketin. Li wan jî xwedîderketin rast e, pêwîst e û a herî rast li welatê xwe...

Ku têkeve tengasiyê mirov, ku derfetê re nemîne, şevên reş û sar, bi tari û seqema xwe wê wî dil bigire. Ku hevî ji aştiyê re nemîne, xemxwarin ne derman e. Razana di ber palan de û di ber siya hîman de veşartin ne derman e. Tu kes şewqa birûskan bi dest naxe. Bi birûskan re her tişt di wêneyekî xerab de diqefle. Melîsîna li bin kulîna an a bin kirasê nebiyan ne çare ye.

Neçar e.

Ku mirov zanibe li çî xwedî derkeve û çî feda bike, hevalê delal? Çare, çare xwedîderketin e. Fedakirin e çare. Amadekirin û xwepêçan e.

Çawa xwe biparêzim, xwe bispêrim çî

IRFAN AMÎDA

Di çapemeniya Cîhanê de Doza Sedsalê: Ji bilî şer tu rêbaz nayê pejirandin

Rojnameya Misirê Al Osboa di hejmarê xwe ya rojê 31'ê mehê de daye zanîn ku destê Öcalan ê ku ji bo aştiyê rabûye, dê li hewa bimîne. Di nûçeyê de li ser helwesta neyinî ya dewleta tirk hatiye rawestandî. Di vî warî de dîtînen Doğu Ergil jî cih girtine. Ergil gotiye ew doz ji bo çareseriyê firsendek e. Lê dê dewlet vê derfetê bi kar neyîne, lewre ew çareseriyê naxwaze.

★ BEŞA NÛÇEYÊN DERVE

Doza Serokê Giştî yê PKK'ê Abdullah Öcalan, ku wekî Doza Sedsalê tê binavkirin, di 31'ê Gulana 1999'an de li Girava Îmraliyê dest pê kir. Daxuyaniyên Öcalan û çarêznameya wî di çapemeniya cîhanê de gelekî deng veda. Daxwaza Öcalan a ji bo yekîtiyê demokratîk, di navbera kurdan û tirkên de, ji hêla gelek nûçegihanên biyanî ve jî wekî nişaneyê tirsê û hewla xwe rizgarkirinê hate nîşandayîn. Tevî ku Öcalan di rojê duyemîn a dariwandinê da zanîn ku wî hest û ramanên xwe li ser çareseriyê anîne zimên jî ev dîtînen neguherîn. Lê piştî ku Konseya Serokatiyê ya PKK'ê piştewaniya xwe ji bo Öcalan diyar kir, ew helwest hinekî guherî, lê dîsa jî heman ramanên di nava nûçeyên nixirandinan de cihê xwe paşt. Li nik vê yekê gotînen Öcalan ên li ser karê tilyakê, kuştina kesên sivil û tirkîliyên rayedarên tirk û dewletên din jî di nava nûçeyan cihê berfireh girtine.

Ji çapemeniya cîhanê çend mînak: CNN: Serokê serhildêrên kurd Abdullah Öcalan ji hikûmeta tirk şansê ji bo aştiyê xwest ji bo dawî li şerê kurdan 15 salan bîne. Öcalan got: "Heke rê were vekirin ez ê dikarin di nava 3 mehan de hemû mirovên li çiyayan deynim xwarê. Lê heke ew yek neyên pejirandin, dê di şer de sedhezaran mirov bêne kuştin."

New York Times: Öcalan dide ber dîtîna dewletê. Ji Rojnameya New York Times Stephen Kinzer, ku yek ji wan kesan ku mafê şopandina dozê bi dest xistiye, daye zanîn ku Öcalan bi helwesta xwe her kesê şaşwaz hiştiye. Li gorî Kinzer, Serokê PKK'ê Öcalan daye ber dilê tirkên ku bi taybetî daxwaza xwe ya ji bo alîkariya bi dewletê re aniye zimên. Bi vê yekê jî, wî xwestiye ji derûniya tirkên ku dewletê di ser her tiştî re digire sûde wergire. Li gorî Kinzer, Öcalan dixwaze bi vî awayî general û siyasatmedarên

dewleta tirk mecbûrî helwest girtinê bike. Lewre biryara çareseriyê ku Öcalan pêşniyaz dike, bidin ku ew jî beramberî mafên çandî û kutakirina şerê çekdarî ye.

Dengê Amerîkayê: Serhildêrên kurd piştewaniya banga aştiyê ya ji hêla serokê wan ve hate kirin, dikin. Lê daxwaza wî bi cih nayîn.

Li gorî şîroveya Radyoya Dengê Amerîkayê PKK'ê piştewaniya gotînen Öcalan kiriye, lê digel vê yekê jî ji bo wan daye zanîn ku heta ji hêla dewletê ve hinek gavên ji bo çareseriyê Kêşeya Kurd neyên avêtin, ewê çekên xwe bernedîn.

AFP: PKK piştewaniya banga Öcalan a ji bo qedandina şerê li dijî Tirkiyeyê kir.

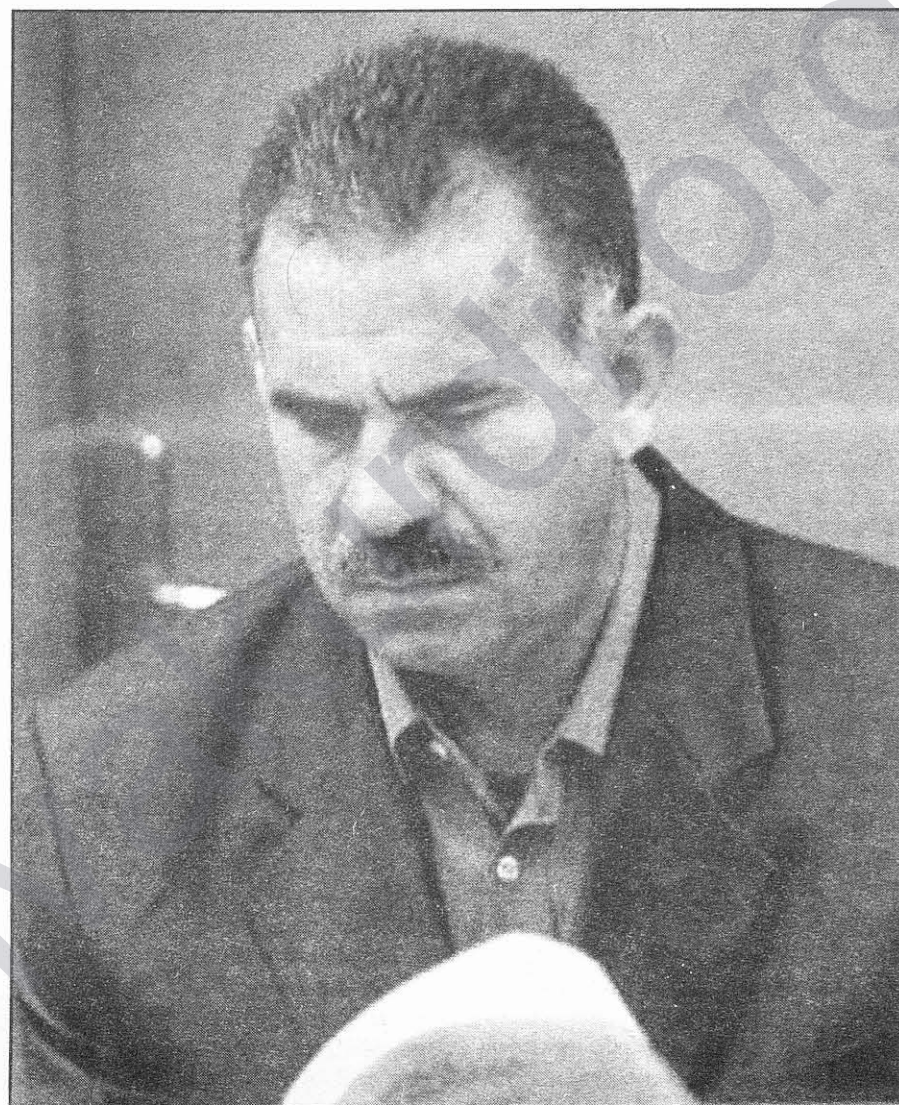
Di vê nûçeyê de AFP'ê bi berfirehî cihê daye daxuyaniya Konseya Serokatiyê ya PKK'ê. Ajansê jî daxuyaniyê ev rêz dane:

"Em dibêjin şerê ku 15 salan didome bes e. Bi vê baweriyê em dibêjin, di domandina vî şerê jî bo kesî fêde nîn e. Bi vê baweriyê em hêvî dikin ku bi pêkhatiya çareseriyê demokratîk riya aştiyê û biratiyê vebe. Partiya me bi hemû şaxên xwe bi yekîtiyê û lihevkerîneke xurt li pişt daxuyaniyên serokê xwe ye. Em bangî hemû partî, gel û dostên xwe dikin ku ji bo pêkanîna daxwazên Serok Apo her tiştê pêwîst bikin."

Di nûçeyê de serwestkirina PKK'ê ya di warê wekî nişaneyê qelsiyên dîtîna ve bangê jî, dîsa ji daxuyaniya navborî hatiye dayîn: "Ewê nêzîkdayin xelatiya herî mezin e. Heke pêwîst bike em amade ne û xwedî wê hêzê ne ku em şer bidomînin." Di nûçeyê de reaksiyona Demirel a li hemberî dozê jî hatiye pêşkêşkirin. Demirel dîsa banga teslîmbûnê kiriye. Li nik vê yekê çalakiya gerîla ya xwefedayî ku rojê 2'yê pûşperê li Şîrmexê pêk hatiye jî, di nava nûçeyê de cihê xwe girtiye.

Washington Post: Serokê serhildêran çalakiyên hikûmetê yê veşarî yê bo aştiyê eşkere kirin.

Ji rojnameya navborî di nûçeyê de xwe ya rojê 2'yê pûşperê de Amberin Zaman gotînen Öcalan ên li ser tirkîliyên

PKK û rayedarên dewletê derxistiye pêş. Di vê nûçeyê gotînen Öcalan ên li ser tirkîliyên bi Turgut Özal re, di sala 1995'an lihevruştina rayedarên PKK'ê ên Ewrûpayê bi serhengêkî (albay) tirk re û du nameyên Serokwezîrê berê Necmettin Erbakan cih girtiye. Di nûçeyên gotînen Öcalan ên bi rengê "Ez her tim li dijî kuştina sivilan derketim." jî cihê xwe girtiye.

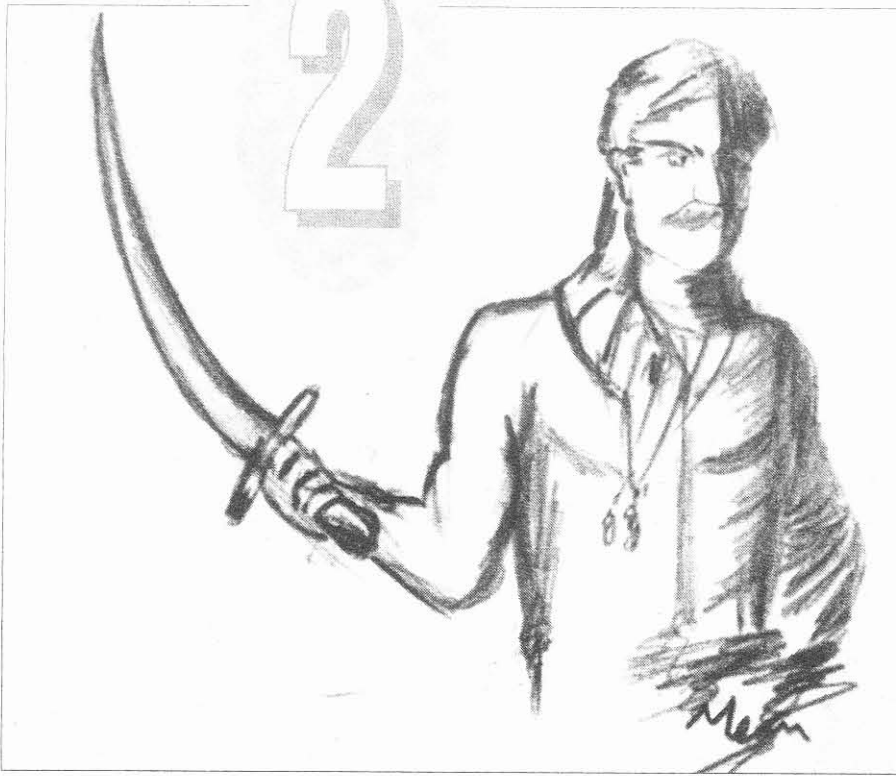
AFP jî di nûçeyê de xwe ya rojê 2'yê pûşperê de giranî daye ser heman mijarê. Di nûçeyê hatiye gotin ku Öcalan berpirsiya êrişên li dijî sivilan xistiye komikên li derveyî kontrolê. Li pey agahiyên ku di nûçeyê de cihê xwe girtiye, Öcalan bi van gotinan berpirsiya van çalakiyan nepejirandiye: "Li ser çalakiyên li hemberî sivilan, ku di navbera salên 1987 û 1996'an de pêk hatin, di nava PKK'ê de dubendiyek hebû. Min tu caran fermana êrişên li hemberî hedefên sivil neda. Êrişên bi vî rengî bi destê kesên li derveyî kontrolê yê di nava PKK'ê de pêk hatine." Her wiha Öcalan daye zanîn ku heke wî rê li ber negirta, dê çalakiyên xerabtir jî pêk bihatana.

Li gorî nûçeyê Reutersê ya rojê 2'yê pûşperê jî Öcalan bal kişandiye ser politîkayên Îngilistanê yê li ser Kêşeya

Kurd. Li gorî nûçeyê Öcalan wiha gotiye: "Di destpêka salên 1990'î de min li hemberî hêzên ku dixwazin me bi kar binin, têkoşîn da. Di vî warî de helwesta Îngilistanê tê zanîn. Ew niha êrişî min dike û daxuyaniyên li dijî min diweşîne. Ev dewlet dixwaze kurdan li gorî berjewendiyên xwe bi kar bîne û dixwaze kurd her tim jî bo Tirkiyeyê wekî kêşeyekê bimîne. Îngilistan li ser Kêşeya Kurd xwediyê politîkayêke dûvedirêj e û me 150 salî bi vê politîkayê re jiyana xwe domand. Ev dewlet hin mirovan li gorî berjewendiyên xwe bi kar tîne û paşê jî datîne aliyekî."

Rojnameya Misirê Al Osboa jî hejmarê xwe ya rojê 31'ê mehê de daye zanîn ku destê Öcalan ê ku ji bo aştiyê rabûye, dê li hewa bimîne. Di nûçeyê de li ser helwesta neyinî ya dewleta tirk jî hatiye rawestandî. Di vî warî de dîtînen Doğu Ergil jî cih girtine. Ergil gotiye ew doz ji bo çareseriyê firsendek e. Lê dê dewlet vê derfetê bi kar neyîne, lewre ew çareseriyê naxwaze. Di nûçeyê de li ser mafên kurdên ên çandî û qedexeya li ser zimên jî hatiye rawestandî. Di dawiya nûçeyê de hatiye gotin ku ji bilî çareseriyê leşkerî di rojên pêş de tu çareserî nayê pejirandin.

Çîroka xwediyê şûrê giran,

Pîrê qederekê li derê hewşê rûnişt, berêvarkî Hemzeyê Pêlwan jî ji nêçîrê hat. Hemze meyizand ku pîreke cilperitî li derê hewşê rûniştiye. Hemze got xaltîkê tu bi xêr hafî, tu ji ku derê tê û têtî bi ku ve herî?

Kurkê min ez çi bikim, mala bavê kalitîyê ne bi xana Xwedê be, hevalê min ez li paş hiştim, nexwe vêga ez bûbûm hecî.

– Nexwe wilo ye xaltîkê?

– Erê bi cidê bavê kim wilo ye.

– Çima tu naçî xênî?

– Kurkê min, min ji pîreka te pîrs kir, hûn mêvanan nahewînin? Gote “Ez bêyî mîre xwe nikarim mêvanan bihewînim.”

– Stûwê xwe şkandîye. Mêvaneke weke te bi ser miho de were û miho nehewîne. De ka here banî, tu kengî bixwazî tu mêvana me yî, heta bêhna te ji me teng nebe neçe.

– Ih kurkê min, ez çiqas ji te razî bim, Xwedê jî ewqasî ji te razî be.

Rojek çû, du roj çûn, em bêjin pîrê du heyvan ma li mala Hemzeyê Pêlwan. Hemzeyê Pêlwan, rojina diçe nêçîrê, rojina naçe. Dîsa rojekê ji rojan Hemzeyê Pêlwan çûbû nêçîrê. Xecê û pîrê jî li eywana qesrê rûnişibûn. Pîrê ji nişka ve kesereke kûr anî xwe, got: “Aaax, axx.”

Xecê got, “pîrê çi bû, çi hate bîra te?”

– Keçkoka min ma çi nayê bîra min.

Pîrê qederekê ma bê deng, dîsa got, “a aaax.”

– Pîrkê çi bû, çi hate bîra te dîsa?

Keçkoka min ez nebêjim çêtir e, ne hewce ye ez serê te biêşînim.

– Ez bi qurbanê pîrkê, tuyê çi bêjî bêje, lê tu nebêjî jî ezê bifetisim. Pîrê got: “Keçka min, dilê min bi te dişewite, tu her û her li van ciya yî, tu ne mirovekî biyan dibînî, ne bajarekî dibînî, vêca ma jiyana te jî jiyana e.”

– Pîrkê nexwe em çi bikin?

– “Tu zanî keçka min, ez ji nava bajarê Cizîra Botan im, jixwe kurê mîrê me ji xwe re li jinekê digere, ma wê yekê ji te xweşiktir li ku derê bibîne.” Xecê got: “Pîrkê ma qey tu nizanî ez bi mîr im, ma ezê çawa ji mîrê xwe quta bim?” “Keçka min ma mîr di darê dinê de qelîyan, ne mîrê te be?”

– “Pîrkê nexwe tu dibêjî mîrê ji mîrê min bi bejn û baltir hene?” “Çawa nîn in keçka min. Mîrov dibêje qey te ji binî ve dinya nedîtîye.

– Erê pîrkê, ez dixwazim bi te re werim, lê em dê çi ji Hemzeyê Pêlwan bikin? Pîrê got: “Keçka min, tu qet xem neke, emê wê pîrsgirêkê jî çareser bikin. Tu zanî keçka min dema ku mîrê te hate malê, jê pîrs bike bêje mîrko tu bi çi tê girêdan, ewê hingî bikeve xefka me de, heçî mîrê te ye, ji xwe pîr qaîl e.” Hemzeyê Pêlwan êvarî ji nêçîrê hat. Wê rojê Hemze dîsa nêçîreke baş kiribû. Bi şev hersêkan li ber bixêrîkê şîva xwe xwar. Pala xwe dane palgehên kurmançî, bû kuş kuşa Hemzeyê Pêlwan, qelûna xwe di kuşkuşand. Xecê got: “Mîrko niha ewqas sal in, ez û tu yê hev in, te rojekê negot ez bi çi tême girêdan.

– “Tu zanî hermet, ez bi qeyda hespê xwe tême girêdan.” Xecê rabû çû qeyda hespê Hemzeyê Pêlwan anî û destên Hemze kirin qeydê. Çawa Hemzeyê Pêlwan destên xwe ji hev birin paş, qeydê got çiring di nivî re qetiya. Xecê got: “Mîrko eve te vir kirin, tu ne bi qeyda hespê xwe tê girêdan.” Hemze got ‘nexwe here tenga hespê min bîne.’ Xecê vê carê çû tenga hespê anî. Tenga hesp li dest û lingên Hemze girêdan lê tengê jî xwe li ber Hemzeyê Pêlwan negirt, teng jî qetand. Xecê got: “Mîrko tu bi serê wî kurê xwe yê delal kî, vê carê rast bêje, tu bi çi tê girêdan?” Hemze got: “Hey dîna dîn, ez bi mûyê dûvê hespê xwe tême girêdan.” Xecê vê carê çû mûyê dûvê hespê jê kir. Mû anî li dest û çengên Hemze pêça.

Hemzeyê Pêlwan, çawa ku herdu çengên xwe şideh dane, paş mûwî dûvê hespê wî, li hestiyên çengên wî sekinîn. Xwîne got tu here, ez hatim. Hemzeyê Pêlwan di xwîne de sor bû. Çermên laşê Hemze bi ser de hat. Bû nale nala Hemze. Ji ber êşa laşê wî, dengê nale nala Hemzeyê Pêlwan ji erdê diçû ezmanê heftan. Serê êşehayî, êdî ne hewce ye desmalê bû. Hemze carekê hatibû xapandin. Êdî çi bigota, Hemze mecbûr bû bike. Êdî ji Hemzeyê Pêlwan re rêwîngiya mirin û mayîne dest pê kiribû. Pîrê rabû hevsarê hespê Hemze

Hemzeyê Pêlwan

avête nivê noqa Hemze û hefsar bi qûş a hespê wî ve girêda. Şûrê wî kir ber kurtanê hespê wî de. Pîrê, Xecê û kurê Hemze li hesp siwar bûn û berê xwe dane Cizîra Botan. Rojekê heta êvarî bi rê de çûn. Çûn û hey çûn, heta gihane nava bajarê Cizîra Botan. Hemze bi wê birîndariya wî ve birin derê koçka kurê Mîrê Cizîra Botan. Kurê mîr Şêro, derkete derê koçkê, halo meyizand ku pîrê û Xecê, kurek bi xwe re anîne û Hemzeyê Pêlwan jî di xwîne de sor bûye û bi hefsarê hespê wî girêdane. Şêro got: “Pîrê tu li ser serê min û bavê min hafî. Tu here gencîne, bêm te bi dilê te xelat bikim.” Pîra sehrebend giha armanca xwe û Hemzeyê Pêlwan jî danîne ber dirênceka koçka mîr. Rabûn gayek guran-din û kevel kirin. Kevelê ga bi ser Hemzeyê Pêlwan de anîn. Kevelê xwêkirî, birînen Hemzeyê Pêlwan peritandin û şewitandin. Şûnikêkî şûstina cila danîne ser pêpelûka ewil a dirêncekê. Şêro got: “Heçî kesê ku di ber Hemzeyê Pêlwan re derbas bibe, bila şûnikêkî lê bide.” Xwarina Hemze ji goştê xezalan, ketibû qetek nanê hişk ê tisî. Heçî kesê ku dida dirênce da ku here jor, dirahişte şûnkê cilan, digotin tep şûnikêk li Hemzeyê Pêlwan didan. Dema ku kurê Hemze di ber re diborî, dilê wî bi bavê wî dişewitî. Dirahişte şûnik, hêdîka li bavê xwe dida. Hemzeyê Pêlwan çend salan ma di wê rewşê de. Di wê navê de keçeke Xecê çêbû û kurê Hemze jî hê mezintir bû. Rojekê ji rojan, Şêro û Xecê zarokên xwe bi xwe re birin, çûn ber Çemê Dicle seyranê. Çûn li ber çem li binê çinarekê rûniştin. Xwarina xwe vekirin. Meyizandin ku tişteke ji bir kirine. Şêro got: “Keça min, tu û birayê xwe herin malê, de ka hûn tiştên me yên ji bir kirî naynin.” Rabûn, keçik û kurik ketin ser rê, hatin malê. Hemze got: “Kurê min, ez dizanim tu ji min hêz dikî, lê tişteke ji te nedihat, lê vaye îro tu karî qencyê bi bavê xwe yê dil bikî.

– “Yabo ez dikarim ji bo te çi bikim?”

– “Mezîne kurê min, şûrê min di lîskê mirîşka de ye, bîne vî kevelî tayê wî qut bike û mûwê bi destên min ve jî qut bike, ez tişteke din ji te naxwazim.” Kurik got: “Yabo ez nikarim rahêjim şûrê te, şûrê te giran e.”

– “Kurê min tu kurê Hemzeyê Pêlwanî, çawa tu nikarî rahêjî şûrê bavê xwe? Ka here pêşiyê biceribîne, hingî emê zanibin ka tu karî rahêjî an tu nikarî.” Kurê Hemze çû ji bin lîskê mirîşkan şûrê bavê xwe kişand û anî, hêdî hêdî ew kevelê dirûtî tayê wê qetand û mûwê bi destên bavê xwe ve jî qetandin. Hemze careke din kevelê ga li xwe pêça. Keça Şêro dît ku kurik destên bavê xwe vekirin; keçikê got: “Bi Xwedê ez dê ji bavê xwe re bêjim, te destên bavê xwe vekirin.” Kurê Hemze rabû ji dilê xwe duayek kir, got: “Xwedê bike, keçik here di kaşekî de bikeve û di-

ranên wê di zimên de herin xwar ku êdî ziman lê negere.” Keçik û kurik bi rê ketin da ku herin cem dê û bavê xwe. Çûn çûn, gihane kaşekî, lingê keçikê li kevirêkî ali-qî û bi dev ve çû erdê. Diran di zimên de çikizîn û dev û dimaxê keçikê tijî xwîn bûn. Heta keçik giha cem bavê xwe tişteke li bîrê nema û ziman di dev de negeriya. Bû êvar, Şêro û pîreka xwe û Xecê bi rê ketin hatin koçka xwe.

Xecê mîrêkî nû kiribû, bi dest û dilê xwe bû û kêfa wê li cî bû. Her û her ken li ser rû bû, haya wê ji bayê felekê nemabû, ji xwe re digot: “Ez nika hatime dinê” ma wê ji ku zanibûya Hemzeyê Pêlwan destê xwe vekirine û weke bazekî li hêviya nêçîra xwe rawestiyaye. Şeva tarî bi ser bajarê Cizîra Botan de hat. Bû çirçirka sîsiran û bû qur qura korîlika, li koçka mala mîr hemû kes ketin xeweke şêrîn û Hemzeyê Pêlwan ji nava kevelê ga derket, bû reça reça kevelê ga. Şêro ji xew şiyar bû. Got: “Çermo çi xire pišta te ye, te çi di xewna xwe de dît?” Hemzeyê Pêlwan got: “Mîrê min, min di xewna xwe de didît bazekî zend zêr dikete nava çil mîrî de, deh dikuşt, di mane sih mîr.” Şêro got: “Tu li wê xewnê razê, tu dê gelek xewnan bibînî.” Şêro bi xew ve çû û Hemzeyê Pêlwan rahîste şûrê xwe, da devê çekê, hilgeriha jor, kete nava leşkerên Şêro de, serê dehan jê kir, ma sîh leşker. Şêro dîsa şiyar bû got: “Çermo dîsa çi kefte lefta te ye? Tu di çermîkê xwe de natebitî.” Hemzeyê Pêlwan bersiv da got: “Mîrê min, min dîsa heman xewn dît, ez hişyar bûm.” Şêro got: “De razê çermê çerm.” Şêro dîsa bi xew ve çû û Hemzeyê Pêlwan rabû kete nava leşkerên Şêro; yek nehişt. Serê hemûyan di ber re jê kir. Rabû çû serê Şêro jî jê kir. Çû raserî Xecê rawestiya got: “Xeeeeeecê de ka rabe ser xwe û bibîne ka ji min û Şêro kî mîrtir e. De rabe pîreka kurê mîro, weleh hûn çûbûna ber perê rojê jî felatiya we dê ji destê min nebaya.” Xecê halo rabû li dora xwe meyizand ku ne nobedar mane, ne jî mîrê wê maye. Hemzeyê Pêlwan serê hemûçikan jê kiriyê û koçka mala mîr ji xwîne kiriye bêr. Xecê got: “Mîrko ez di bextê Xanî Baba de me, tu min nekujî, min bide xatirê wî bavê ku tu pîr jê hez dikî.” Hemze got: “Xayina xayin, de bila tu bi qurbananên-keke bavê me Xanî bî. Welehî te xwe nekiriba bextê wî ewliyayî, minê piçê te weke guhê te lê kiribana.” Hemzeyê Pêlwan rabû hemû kulek pace û derî girt û Xecê hişte li pişt derî. Bi çepilê herdu zarokan girt li pişt xwe siwar kir. Dîsa berê xwe da qesra xwe ya kevin a ku di nava çiyayên Botanê de avakirî. Hemzeyê Pêlwan weke pêlwanîya xwe derket û giha miraza xwe û hûn jî bigihên mirazê xwe. (Qediya)

Jînenîgariya 'Rojê'

Wêşanxaneya Zelalê bi navê "Doğuda Yükselen Güneş" (Roja ku li Rohhilat berz di- pirtûkek ku ji du cildan pêk tê der- ist. Pirtûk ji aliyê M. Can Yüce ve hati- amadekirin û li ser jiyana Serokê Giştî PKK'ê Abdullah Öcalan e. Digel jîne- nigariya Öcalan diroka PKK'ê ji di nava pelên pirtûkê de cih digire.

Di pêşgotina cilda yekemîn de M. Can Yüce li ser sedema vê xebatê wiha dibêje: Di sala 1995'an de hevrêyekî min di nameyê xwe de gotibû, 'Serok nivîsên te ên ku di rojnameyan de tên weşandin, dixwîne û diecibîne, lê dibêje, 'Di vê pêvajoyê de ev nivîs êdî têrê nakin û divê tu hinekî din karigertir û berfirehtir binivî- si û ger tu xebateke wiha bikî em dê ji pişt- iriya te bikin.' Yüce jî vê nameyê ji xwe wekî talîmateke birûmet dibîne û dest bi xebatê dike. Lê ew di sala dide zanîn ku ji wî romanek dihat xwestin û ev jî wî ditirsîne. Ber ku berê hîç roman nenivîsandine. Gelekî li ser difikire û dûre biryar dide ku dikare li ser biyografyaya Abdullah Öca- lan binivîse. Bi handana hevrêyên xwe, bo nivîsandina biyografyayê pêşnûmayekê a- made dike û ji bo nixandîne dişîne ba Ö- calan. Ji wî jî bersivê erênî distîne, bi dil can dest bi xebatê dike.

M. Can Yüce dide zanîn ku di salekê de cilda yekemîn xelas kiriye lê ji ber stengiyên li ber peydakirina çavkaniya berhemeke li gorî dilê wî derneketiye holê. Her wiha ji ber rewşa zindanê di hin deman de wî xebata xwe daye rawes-

tandin.

Di destpêka pirtûkê de ji berê pirsra çima: "Rojhilat" û çima "Roj" dike û bersiva van pirsan di nava pirtûkê de bi vî awayî dibersivîne: "Kîjan kurdî peyva 'Rojhilat' û 'Rojhilatî' nebihistiye? Bi peyva 'Rojhilat' û 'Rojhilatî' kîjan kurd biçûk nehatiye dîtin û lê tade nehatiye kirin?" Dîsa dide zanîn ku Rohhilat înkara Kurdistanê û Rohhilatî jî wekî înkara kurdan hatiye bikaranîn û di pergala dagirkeran de li şûna kurd û Kurdistanê de ji wan re bûye "nasname"ya nû. Rohhilatî, bênasnavî bû û 'Rojhilatî'ya nû jî kurd û Kurdistan bû û bi Rohhilatî ya kevn re şer dikir. Û wiha di- pirsre: "Ev jixweber çêbû? Na! Ev lihev-

nekirin û bûyîna ji bo nasname- ya nû li Rohhilat bi hilatîna rojê re dest pê dikir." Piştê jî ve dibêje: "Roj ji rojhilat hiltê. Herkes vê dizane. Ma cihê ku herî zêde pêdivîya wê bi rojê hebe, li vir derketin û bilindbûna rojê nexwezayî ye?" Li gorî baweriya Yü- ce roja ku kurd li bendê bûn di tari- tiya sala 1970'yî de derket û ji ber van sedema 'Rojhi- lat' û 'Roj' hêmaya ku herî baş rastiyên Abdullah Ö- calan nişan didin.

Dîsa ji bo pirsê 'Çima xebatek wisa' jî van tiştan dibêje: "Biyografyaya Öcalan di heman katê de diroka PKK'ê ye û ew wekî goşt û neynûk in û ji hev na- bin." Mînaekeke din jî ev e: "Bi awayekî vejîm û rabûna kurd e. Kurteçiroka Serok Apo kurteçiroka tekoşîna PKK'ê û vejîna kurdê ku radibe ser piyan e."

Her du cildên pirtûkê ji xeynî pêşgoti- nan her yek ji sê beşan pêk tê. Di pirtûka cilda yekemîn de, beşa yekemîn de li ser jiyana zarokatî, xortanî, taybetî û serhildan ên Öcalan tê rawestandî.

Jiyana Öcalan ya zarokatî balkêş û tay- betiyên wî yên zarokatîyê taybetiyên wî yên serokatîyê jî şanî mirov didin. Lewre wekî ku di pirtûkê de hatiye nivîsîn wî di zarokatîya xwe de wekhevî parastiye. Di- zîtiya kedê nekiriye û kesê ku dizîtiya kedê bikira li hemberî wî/ê bi hêrs rabûye.

Beşa duyemîn a pirtûkê wekî gavavêti- na şoreşê (1969-1973) tê binavkirin û tede qala xebatên Öcalan ên wê demê, naskiri- na sosyalîzmê, jiyana wî ya Stenbolê tê ki- rin. Beşa sêyemîn a pirtûkê jî kemilîna î- deolojîk a komê radixe ber çavan.

Cilda duyemîn a pirtûkê jî xeynî pêşgo- tînan ji sê beşan pêk tê. Di pêşgotina wê cildê de M. Can Yüce li ser diyalogên wî û Sema Yüce disekîne. Dîsa di vê beşê de nameyên Sema Yüce û Fikri Baygeldî jî cih girtiye. Di vê cildê de pêvajoya 1977'an û heta derbeya 12'yê Rezberê radixe ber çavan. Di pirtûkê de mirov dikare Berxwedana Hilwanê, xebatên li dijî ajanan, li ser Manifesto û gundê Fisê, krîza rêxistinê, derketina derveyî welêt, girtinên Elezêzî û hwd. bibîne.

Wekî dawî mirov dikare bibêje, zimanê pirtûkê sivike û lewre xwendekarekê/î di- bistana seretayî û xwendekarekê/î zanîngê jî bi hêsanî dikare bixwîne. Dîsa di her du cildan de tu tiştên neyênî yên ku di diroka tekoşîne de derketine jî nehatine veşartin. Ji bo kesên ku dixwazin PKK'ê û Serokê wê binasin çavkaniyê baş derke- tiye holê.

CEMİL ANDOK

Bêdadiya Sedsalê

HASAN KAYA

Çavên milyonan li roja 31'ê gulana 1999'an bû. Lewre wê rojê dadgeha Serokê gelê kurd Abdullah ÖCALAN de bihata lidarxistin. Wekî ku nav lê hatibû kirin, 'Doza Sedsalê' dê wê rojê dest pê biki- ra. Her çiqas navê dadgehê lê hatibe kirin jî hemû mirovahiya xwedî wîjdan û mirwet baş dizane ku ev dadgeh dê bi navê 'Bêdadiya Sedsalê' were bibîranîn. Di vê dadgehê de neteweyê ku welatê wî bi destê Ewrûpa û dewletên herêmê hatiye parçekirin, tê darizandin. Gelê kurd bi dehan çaran serê xwe ji bo mafên xwe yên mirovahiye rakiriye û bi dehan çaran bi hevkarîya Ewrûpiyan û dewletên herêmê hatiye qirkirin. Yê ku îro di wê dadgehê de were darizandin, îfade û şansê wê neteweya ku ji binê betonê serê xwe hil- daye ye. Yê ku didarizîne jî mixabin qatîlê serê neteweya kurd e. Di vê dadgehê de jî yên ku di qirkirina kurdan de xwedî berpîrsiyarî ne, li nik dewleta tirk cih girtine. Mîna romana Gabriel Marquez a bi navê "Duşema Sor", ev komploya ku li ser serê kurdan hate honandin, li ber çavên hemû cihanê û bi alîkariya deh-

dewletan pêk hat. Ji ber vê taybetiyê di dirokê de navê wê dadgehê dê bibe "Bêdadiya Sedsalê"

Encama wê çî dibe bila bibe, zarokên kesên ku rola wan di vê bêdadiyê de heye, dê li hemberî dirok û mirovahiye sernixun bin. Ev bêdadiyê wisa ye ku kes di vê dadgehê de nabêje: "Gelo kî ne yên ku li welatê kurdan dimînin li benda biharê, da ku kurdan di bihara wan de, li welatê wan bikujin. Gelo kî ne yên ku ji guh û memikên xamayên kurdan tizbiyan çêdikin? Gelo yên ku xanî, kadîn, kavi û koxên kurdan tevî mirov, pisîk, kûçik, berx, karik, mirîşk, alav, qût, Qur'an û nivînan sotin kî bûn? Kî ne yên ku bi hezar kîlome- treyan ji dûr hatin û xewnên zarokan bi potînen xwe xera kirin? Gund û bajarên me bi taqên kîjan welatan hatin wêrankirin? Donê gazê ji helîkopter û firokeyên ku kîjan dewletê pêşkêş kiribûn, hatibû reşandin bi ser zarokên Helepçeyê, Qulpê, Meletiyê, Çiyayê Bêzarê de? Leşkerên kîjan dewletê muxtarê gundê Dermo ku li ser navçeya Hênêya Amedê ye ji helîkopterê avêt? Gelo laşê wî muxtarî kîjan heywanetan xwar. Kê pîsî bi gundiyan da xwarin û li dadgeha Ewrûpa sûcdar bû?"

Nehsed kuştîyên ku di goristana Nisêbinê de raketîne bi destên kê hatine kuştin? Piraniya wan bi yek berikê hatin kuştin. Ez piraniya wan nas dikim. Mirov dikare bibe kefilê wan ku piraniya wan hêj çav li sîlehê jî nekiribû. Hinek karker, hinek esnaf, xwen-

dekar, mamoste, û bê şixul bûn. Sûcê wan ew bû ku wan ji welatê xwe, ji zimanê xwe hez dikir. Qey dê û bavên wan nîn in. Qey xwişk, zarok û dergistiyên wan jî nîn in? Gelo ev dadgeh carek be jî dê li qatîlê wan jî bipirse?

Gelo ev dadgeh dê çeteyên ku bi xwîna kurdan tûrikên xwe tijî pere kirine bi bîr bîne? Navê yên ku bi ambûlansan, bi erebeyên cenazeyan, bi helîkopteran bazirganiya eroînê kirine û îro jî di meclîsê de bixwîne. Nexêr ev dadgeh bersiva yek ji van pirsan nade. Lewre endamên dadgehê mîna memûran encex dikarin daxwaza amîrê xwe bi cih binin.

Ne raya giştî ya Tirkiyeyê ku fêmekorî û nexweş e dikare vê dadgehê binirxîne, ne jî çapemeniya tirk a ku bêhna kêzîne jê tê dikare vê dadgehê binirxîne. Ne germ li wan tê, ne sar li wan tê. Gava ku Öcalan dixwaze hinekî tansiyonê daxê, har dibin, dibêjin 'tirsîya'. Dema ku dibêje 'ne ji ber tirsê ye, ez dikarim nebaşiyê jî bikim', dibêjin, 'binêrin Öcalan zextan dike' û hwd.

Dixwazim du sê gotinan ji bo kes û rêx- istînenê bê wîjdan ên ku tu ked, xwîn û xwê- dana wan di nav dozê de nîn e bibêjim: Ji roja roj de îş û karê we, kirina rexneyên ku ji bo xerakirîne ye. Di sala 1993'yan de jî dema ku PKK'ê agir rawestandibû, gelekaniya ji we digot: "An sîleh û an sîleh. Lê di jiyana xwe de tu kesî ji we ranehiştîye sîlehê û ranahêjiyê jî..."

Ş.Şeîd kengî tevî partiyê bû?

Rojekê dilên şer ên di girtîgehê de di perwerdehiyê de ne. Mijara perwerdehiya wan a wê rojê Serhildana Şêx Şeîd e. Perwerdekar dibêje: "Şêx Şeîd wiha kir, wiha lê da û wiha hate daleqandin" û hwd. Di wê navberê de ji nav wan hevalan yekî gundî ji nişka ve tiliya xwe bilind dika û wiha dibêje: "Heval Şêx Şeîd kengî tevî partiyê bû!"

Zer... Zer... Zer ji xwe zer e

Rojekê gelê Hezexa Şîrnexê ji bo pîrozbahîya Newrozê li qada navçeyê di cive. Xortek ku ala ERNK'ê di dest de ye ji nava gel derdikeve ser xênî ku rengên alê bi gel bide nasîn. Dengê xwe bilind dika û dibêje: "Binêrin, ev ala me ye. Wekî hûn jî dibînin ala me kesk, sor û zer e. Keskahiya alê, deşt û çiyayên me; sorahiya alê, ji xwîna me ye; zerahiya alê... zer... zer... zer jî ji xwe zer e lo!.."

Dibistana Seretayî

Li gundê Hezexê gava ku xwendegeha seretayî nû vedibe, gelek zarokên gund dest bi çûyîna dibistanê dikin. Zarok diçin xwendegehê lê tiştekî fêm na-

Hûn ne bergîr bûna...

kin. Mamoste bi tirkî diaxive, zarok bi kurdî. Dê çawa bibe. Kes ji kesî tiştekî fêm nake.

Dîsa rojekê mamoste ji zarokan re dibêje: "yarin hepiniz tertemiz okula geleceksiniz (hûnê sibê giş pîr û pak werin dibistanê)".

Keçîkek di ber xwe de dibêje: "Wîîî, yadê ev qet fedî nake. Emê çawa bi tertan de mîz bikin. Bi Xwedê min bi tertan de mîz nekir."

BERHEVKAR: EMER VESEK

Gundî ji etêr hêrs dibe, etar dîsa bersivê dide: "Kuro ma hûn ne bergîr bûna we dengê xwe ne dida bergîr!"

Bîst heb kutilk

Rojekê zilamek dizewice, ji ber ku mala wan li derveyî gund e, ji xwe re bîst heb kutilkan çêdika. Zilamek rêwî digihêje ber malê û li derî dixê û dibêje: "Ez mêvanê Xwedê me, hûn min dihewinin?"

Zilam dibêje: "kerembike."

Rêwî diçe hundur û xwedî mal bîst heb kutilkên ku çêkiribûn gişkan tîne, dide ber. Rêwî wan kutilkan gişan dixwe. Xwedî mal û jina wî birçî dimînin.

Dotira rojê dîsa ji xwe re kutilkan çêdikin. Ber bi êvarî rêwiyekî din li derî dixê û dibêje: "Ez mêvanê Xwedê, hûn mêvanan dihewinin?"

- Tu ji kîjan gundî yî?

- Ez ji gundê Kundê me.

- Heval ma gundiya we Selîmo hat mala me, me bîst heb kutilk çêkiribûn; me dan ber wî, ew kutilk giş xwar û em birçî hişt in.

- Ma malava kê ji te re got bîst heb kutilk bide ber. Te hivdeh, hijdeh an nozdeh heb bidana ber!

PÎRANÊ MÛDÎ

BI XELAT... XAÇEPIRSA BI XELAT (175) XAÇEPIRSA

Trasî Çarşima valadên xortan	K	Çarşima valadên xortan	T	Çarşima valadên xortan	L	Çarşima valadên xortan	L
Çarşima valadên xortan	H	Çarşima valadên xortan	A	Çarşima valadên xortan	L	Çarşima valadên xortan	L
Çarşima valadên xortan	R	Çarşima valadên xortan	R	Çarşima valadên xortan	A	Çarşima valadên xortan	A
Çarşima valadên xortan	B	Çarşima valadên xortan	E	Çarşima valadên xortan	T	Çarşima valadên xortan	A
Çarşima valadên xortan	S	Çarşima valadên xortan	E	Çarşima valadên xortan	N	Çarşima valadên xortan	A
Çarşima valadên xortan	S	Çarşima valadên xortan	A	Çarşima valadên xortan	N	Çarşima valadên xortan	A
Çarşima valadên xortan	T	Çarşima valadên xortan	A	Çarşima valadên xortan	X	Çarşima valadên xortan	A
Çarşima valadên xortan	Ê	Çarşima valadên xortan	W	Çarşima valadên xortan	A	Çarşima valadên xortan	R
Çarşima valadên xortan	T	Çarşima valadên xortan	N	Çarşima valadên xortan	Û	Çarşima valadên xortan	N
Çarşima valadên xortan	K	Çarşima valadên xortan	E	Çarşima valadên xortan	Y	Çarşima valadên xortan	A

PEYVA VEŞARÎ → ŞERMO LA

Serokê KNK'ê (wêne) Kafî	Sembola borê Rû. wec	Bi dimilki ali Feqîr	Şewe Tîpa dû k'yê	Ezman Karker	Dengdarê n ton 2
Onur	Tawir	Zilam, peya	Li pey diayê tê gotin		
Tîşk			Sembola kukurt ê Hereket	Cinavkek	Qertafeke neyênî
Li Kurdis tanê çemkî Dengdarên şewatê			Eşîreke kurdan Tîpa dawîn	Bi erebî ez Dewleteke cîran	
Kînivîsa Kongreya Neteweyî	Tîpa sisêyan Ne dirêj	Gihaneke k	Sembola iyotê Tîpa berî iyê		
Heyet	Ar		Tîpa yekem Sembola argonê		
Îradî	Daçekek				
3		Paşnavê Nazîm Hikmet			

Bersiva Xaçepirsa 173'yan

Xaçepirsa me bi xelat e.
Di 15 rojan de çî bersiv
bigihêjin ber destê me, em dê wan
binirxînin û bi rîya peşkê li 5 kes-
san belav bikin. Xelata hejmarê
me ya 175'an Pirtûka Weşanx-
aneyê Pêrî 'Xewna Avê' ye

Jêrenot:
Ji bo ku bersiva we bê nirxan-
din, divê hûn "Peyva Veşarî" di
nava qutiyên li bin xaçepirsê de
binivîsin û tevî navnîşanê xwe ji
me re bişînin.

Xewna Avê
RAH YAMAN

Wêşanxaneya Pêrî

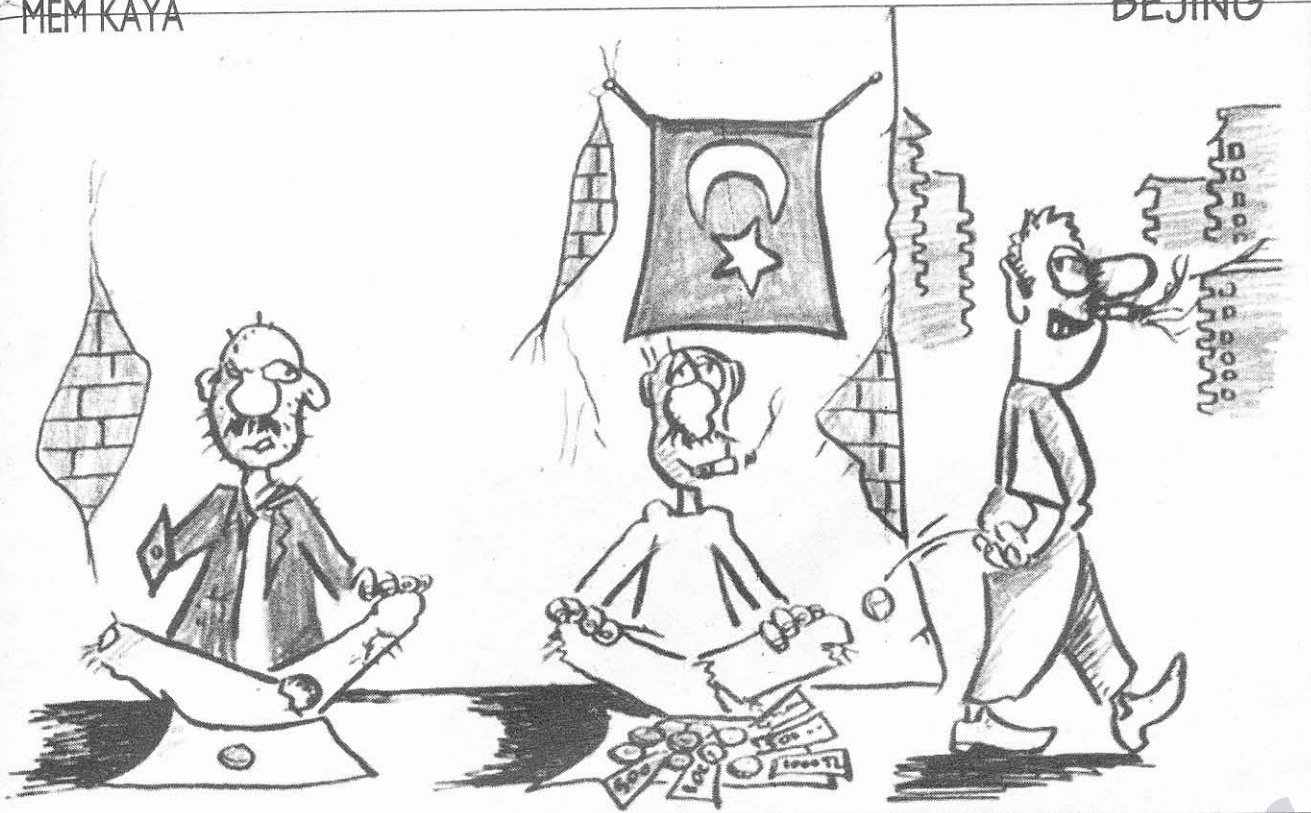
Kesên xelata hejmarê 173'yan Kasete Esker Demirbaş 'Bavê Dilşayê' qezex kirine ev in: Ali Çiçek /Meletî, Yılmaz Sürme /İzmir, Şirin Durdu/ Semsûr, Yusuf Yücel/ Riha, Yaşar Başbüyük/ Riha

PEYVA VEŞARÎ →

1 2 3

MEM KAYA

BÊJING

ÎMRALÎ RA XEBER ESTA

Öcalanî demokrasiya bêkemî wast

MEMED DREWŞ

(e.mail:mehmet@welat.com)

Doza Sesere 31'ê menga gulana 1999 de Girawê Îmralî de viraziye. Ze ke ma verî jî nûst, mehkemaya seser ra hetanî peynî, bê mabên dewam bikiro. Wexto ke no niwis nûsrayê rojê çeharinê Doza Sesere bi.

Serokê Giştî yê PKK Abdullah Öcalan badê 104 rojan qefesê caminî miyan û ekranê televîzyonî ra bo jî ma dî.

Öcalanî rojê verînê mehkema de stratejiyê parastina xo kerd eşkera û vat ke hewna îmkanê piyamendin esto û peyra jî qandê çareserkerdina meseleya kurd bi raya demokrasiya û demokratbiyîne dewlet firsend wast.

Öcalanî stratejiya parastina xo "Jûwîna Demokratîk" ser ro virast. Xora Öcalanî xo jî, verî dabi zanayin ke oyo parastina xo çorşmeyê çareserkerdina demokratîk de virazo. Heta Öcalanî parastinê xo jî, zey "Manifestoyê Jûwîna Demokratîk" ebi name kerdibi.

Öcalan badê deyira rojê mehkema Manifestoyê Jûwîna Demokratîk ser ro vindart û vînayinê xo ardî ziwan. Öcalanî bi kilmî vat ke hewna îmkanê piyamendin esto, eke firsend bidiyo, ci dest ra çiçî bêro oyo bikiro. Feqet sûcan ey ser çekerdina, qe teva çareser nêbeno. Heme çî alozyeno. O çax, zerarê ci jî şarê kurd û tirk vînen. Coka lazim o ke serdarê dewlet qandê meseleya kurd raya demokrasiya û aştiya çareserkerdin gam çekirê. Ancî Öcalanî parastina xo de vat ke, manaya parastina ci ya hiqû-

qî çinyo, çike oyo hetê hiqûqî ser ro mevindiro.

Öcalan parastina xo de giranî dayo tekiliyanê şarê kurd û tirk. Heta Öcalan Asya ra Mezopotamya ravêrdinê şarê tirk û tekiliyê ke o çax mabênê şarê kurd û tirk de estîbî ardê vîrî. Nîna piya jî ronayinê dewleta tirk a ewroyin de rolê kurdan ser ro jî vindarto û dayo zanayin ke Mustafa Kemalî qandê ronayina dewlet, kurdan ra hetkarîn wasto û ronayina dewleta ewroyin de hetkarîne kurdan giroto. Feqet badê ronayin dewlet estina kurdan înkâr kerd. Öcalanî qiseyê xo wina dewam kerdê: "Yanê nika şima nînan hemin çekirê jû kişt û sebebê heme çî min bivînê, teva kesî dest nekewno. Ewro qandê nê meseleyan firsend kewto ma dest. Lazim o ke ma nê firsendî winî rind bixeftinim û rojewê seranê di hezaran de înkarkerdinê şarê kurd çinêbo û dewlet jî wa bibo wayirê demokrasiya bêkemî. Raya gird biyayine dewlet na ra ya. Eke dewlet na ray ra şiro û demokrasiya bêkemiya bikewo seranê di hezaran, ez o winî taxmîn kena ke aya bibo dewleta gird a Rohilatê Miyanî û Kafkasya. Feqet eke dewlet na ray meweçino û zewbî ray weçino a raya mabênê şarê kurd û tirk akiro û bibo sebebê dişmenîna hezar seran".

Nê vatenê Öcalanî yê parastina esasiyê niyê. Parastina esasiya hetê peyniya mehkemaya biviraziyo. Feqet nê vatenê Öcalanî yê stratejiyê parastinê eşkera. Öcalano qandê rindîna meştê şarê kurd û tirk jû ray mûsneno serdarê dewlet û şare tirk. Öcalano vano: "15 serî yo şero lîmino dewam keno,

peyniya ne şerê lîminî de hezaran mardimî merdî. Bêrê ma nê şerê vindarnimi û wa kes memiro. Şarê kurd jî wa bibo wayirê haqanê xo." Hem vatenê Öcalanî ra oyo winî ayseno ke, oyo winî vêşî teva ji nêwazeno. Ancî ne vatenê Öcalanî newey jî niyê. Heveyê nûsenê ke, Öcalan ardiya Tirkiye coka oyo nînan ano ziwan. Nê vatenî zûr ê. Biyarê xo vîrî wexto ke Öcalan newe şibi Îtalya jew eşkerakerdina wastenê xo û çend şertî ardîbî ziwan. Iyê ke sebebê vatenanê ewroy, tepîşyayinê Öcalanî vînenê, wa bewnê wastenana, vatenan û niwisanê Öcalanî bes o. Yan jî şertê ke Öcalanî Îtalya de kerdî eşkera wa bewnê û wa zûranê xo bivînê.

Ancî Öcalanî doza sesere de pêdiyine ke dewlet hetanî nika PKK ya virastê kerdî eşkera. Öcalanî vat ke, hetanî nika çend finî dewlet înan pêdiyin virasto adirbirmayinê ke hetanî nika ey îlan kerdê jî wastena dewlet ser kerdê. Dewlet 1993 ra na kişt çend finî raya mabendarana pêdiyin virasto. Finê jî jew albay Ewropa de endamê PKK ya pêdiyin virasto. Nê vatenanê Öcalanî ser, wezîrê karê parastinê verîye dewlet İsmet Sezginî vatenê Öcalanî kerdî rast feqet vat ke, pêdiyinî qandê destfistena îstixbaratan virazyayê.

Öcalanî zey taxmînî xeylê kesan mehkema açarnê platforma siyasî. Öcalanî stratejî kerd eşkera, nika her kes o vatenanê Öcalanî ser ro qisey keno. Heta goreyê vatenan, serdarê dewletê raya jew sistemê kameraya taybeta nezdî ra teqîp kenê. Hemû rojnameyê dinyayê ca danê vatenanê Öcalanî û meselaya kurd.

Kilm Kilm

ÇIMÊ DINYAY ÎMRALÎ DE BI

Rojê mehkema çimê dinyay Öcalanî vatenanê ci sero bi. Mûxabîranê rojname û televîzyonan Mudanya kerdîbî pir. Tabî ma stratejiyê parastina Öcalanî çêr cor zanayê. Zanayinê ke resayê ma dest jî na rîpel de vejîyayê. Yanê şarê kurd nezdî ra stratejiya parastina Öcalanî zanayê. Bêguman şarê kurd ancî vatenê Öcalanî meraq kerdê, feqet şarê kurd vatenana piya ganê (fizîk) Öcalanî meraq kerdê. Çi ke çend finî abûkatan vatîbî Öcalanî şahtiyayo (biyo zayif). Coka vatenan ra vêşî fizîkê Öcalanî ser ro vindartê. Vaten ke ca de bo, şarê kurd çehar çimana Öcalanî pawitê. Wexto ke ekranê televîzyonê tirkî ra û qefesê caminî miyan de Öcalanî vînya kêfweşin û hêrs piya kewtê û zere û mêzgê şarê kurd. Kêfweşin amê ci çimanan ver, çike vajiyabi ke Öcalanî şahtiyayinê. Şahtiyayina Öcalanî nêaysa yê. Heta zey verî aysayê. Coka kêfweşî bî. Hezaran kurdî hêrs bibî. Çi ke dewletanê împeryalistan destê serokê ci girêdaybî û çekerdbî qefesê caminî miyan. Coka hezaran, a seat siwendê (sond) heyfgiro-tin wend

ABÛKATANÊ ÖCALANÎ RÊ VARDAYÎN VIRAZIYA

Rojê hîrêyinê mehkemaya sesere de Rabûkatanê Öcalanî rê hetê 60-70 faşîstana vardayin viraziya. Goreyê vatena abûkatanê Öcalanî ra Ahmet Avşarî, ê vardayino girdî ra rew qediyayinê mehkema ser, bitesadûfî xelsiyayê. Eke mehkema zey rojanê bînan biqediyayê û eke herey biresayê Otel vardayino girdayê viraziya. Abûkat Avşarî da zanayin ke Otelo ke (Ömür Otel) abûkatî tede mendê faşîstan rojê hîrêyin wayirê ci tehdît kerd. Coka wayirê Ömür Otelî ê nêviradayê zere. Faşîstan o roj goreyê seat hewt înan rê faq ronaya, eke abûkatî seat hewt de birasayê înan dayê rastê faq faşîstan biyamayê. Abûkat Avşarî vat ke, Walîyê Bursa Orhan Taşanlarî xeber rîştî wayiranê Otelan û wasto ke kes ca medo abûkatan. Çend pêdiyan peyra Otelê Ömür de ca diyayo înan. Feqet wîja jî polîsan çorşmeyê Otelî girotê û nêviradayo ke kesîya pêdiyin virazê. Avşarî wast ke dewlet verê nê vardayinan û faqan bigiro. Eke vardayinî wina dewam bikirê, abûkatî neşenê parastina xo hedre bikirê. Abûkatan qandê nê meseleyan çareserkerdin û ci rê ca peydakerdin rojê çeharinê nekewtî mehkema. Nêkewtina abûkatan ser serokê mehkema da zanayin ke dewlet qandê abûkatan û miryananê Öcalanî mendin ca peyda kerd.

Seroka Belediyeya Qoserê Cihan Sincar:

Kesê di ber belediyeyê re boriye bûye karker!

Birêz Sincar, di hîlbijartina dawîn de, tevî gelek pest û kotekiyên ku rê ji mîtingên we bi xwe jî re girtî bû, bi taybetî li herêmê serkeftineke mezin hate bidestxistin. Hûn vê yekê çawa şrove dikin?

✓ Rast e! Tevî zor û zehmetiyan, tevî ku nehathîştin em mîtingan çêbikin û tevî ku gerîna erebeyên me li taxan û propagandaya bideng hatin astengkirin jî, serkeftineke wilo me bi dest xist. Bi tenê sê rojên dawîn erebeyên me li navçeyê geriyan. Lê wê gavê jî çawa ku mîting pêk hatibe, erebeyên me dihatin pêşwazîkirin. Min bi xwe afîşên xwe jî nedabûn çêkirin, ez li taxekê jî negeriyam. Lê dîsa jî gelê me bi îradeyeke xurt em hîlbijartin. Di vê derê de serkeftinek hebe, ev ne serkeftina min û ya xebata min e. Ev serkeftina dehan salan e. Gelê me êdî ne wekî berê ye. Kî li mafê wî xwedî derdikeve, kî hay jê heye, baş dibîne û dinase.

Tiştê ku gel bixwaze, kes nikare jê re bibe asteng. Rojekê konvoya me berî ku bikeve nava navçeyê, hate sekinandin. Amirê polisên ji terorê berpirs, bi destê xwe afîş û wêneyên serokê me Murat Bozrak û hevalên me yê din çirandin û avêtin erdê. Wî digotin: "Ji sedî sed hûn belediyeyê bistînin jî em nahêlin ku hûn rûnin!". Me jî got: "Heger ji we were, textsîr nekin!"

Ez bawer im di nava belediyeyên ku HADEP'ê bidest xistiye de, radeya herî bilind Qoserê girt. Ango we % 69 dengên li Qoserê stand. Gel bi vê yekê xwest mesajê çawa bide?

✓ Ev tê wateya ku xelqê Kızıltepe (Qoser)'yê êdî dibêje: "Ezê heqê xwe bi destê xwe bistînim!" Her wiha Qoseriyên raya xwe daye xwe.

Çend roj berê ez li Amedê bûm. Serokê Belediyeya Suriçiyê Cezayir Serin diyar dikir ku berê kî hatiye belediyeyê jî bo kar, kesî jê re negotiye "Na!" Mirov dikare bibêje heman tişt li Qoserê jî pêk hatine?

✓ Eynî ji bo vê derê jî wisa bû. Ji nexweşan bigire heta mele û îxtiyaran; kesên ku riya wan di ber belediyeyê re jî derbas nebûye, ketine kar. Sosret û ecêb e; bi tenê di beşa fenê de 600 kes çawa ku dixebite dihate dîtin, lê kes ji wan nedihate kar û serê mehê jî wan hatiye meaşê xwe standiye. Karkerên me yê fermî, bi tenê 243 kes in; ên din hemî bi qaçaxî dixebitîn. Waye nivîsa walî ji me re hatiye, dibêje: "Divê tu wan kesan ji

Ji Nexweşan bigire heta mele û îxtiyaran, kesên ku riya wan di ber belediyeyê re jî derbas nebûye, hilgirtine kar. Ecêb e; bi tenê di beşa fenê de 600 kes çawa ku dixebite dihate dîtin, lê kes ji wan nedihate kar û serê mehê jî hatine meaşê xwe standine.

kar bavêjî, heger tu navêjî wê gavê Wezareta Karê Hundirîn dikare derheqê te de dozê veke û te ji kar bavêje!"

Serokbelediyeyê berê, ew kes ji kar neavêtin lê em HADEP in. Heger em ji bo gelê xwe bixebitîn, pêwîst e ku em li gorî zagonan tevbigerin. Ez bawer im di tiştên wilo de çavên xwe ji me re nagirin.

Deynê me jî nêzîkî şeş trîlyonî ye. Bi tenê deynê karkeran 1,5 trîlyon e. Peryên ku ji bo me, ji "İller Bankası"yê tê, ji ber deynên me, tîn birîn. Vê mehê ji me re 60 milyar peryên tirk şand. Dibe ku vê alikariyê ji binî ve bibirin. Pênc milyar hatina nav bajêr, ji me re hatiye. Lê hatina bajêr ne ev tenê ye. Bi salan e ku belediye wekî malê çend malbat û axeyan hatiye dîtin. Ji ber van deynan zarokekî ku îro çavê xwe ji dinê re veke, heta deh saliya xwe wê deyndar be. Heqê kesî ji bo vê yekê tune ye.

Me li navçeyê bi çend kesan re xeber da. Wan got: "Bajar hatiye paqîjkirin, pirsgirêka avê jî hinekî çareser bûye". Ligel şroveya we ya li ser van dîtinan, dixwazim bipirsim hûnê bi çi awayî van deynên xwe safî bikin (biqedînin)?

✓ Problema deynan, problemeke mezin e. Faîza wan bi xwe jî pir zêde ye.

Em dê hêdî hêdî li hev rûnin. Heger tiştên me yê firotinê hebin, emê bifiroşin û faîzên deynên xwe bidin. Gelek xebatkar mexdûr bûne, çend ji wan hene ku teqawût bûne lê hê jî heqê xwe negirtine. Çend qul hebûn ku ji aliyên deynan ve me dagirt. Çend cih hebûn me dane sekinandin. Cihên din jî li gorî teqşidan emê hêdî hêdî bidin.

Birayê min Şerefhan Cizîrî di hîlbijartinan de li vê derê bû. Wî 14 salan li Swêdê serokatiya belediyeyan kiriye. Ew dê problema me bibe derve. Dibe ku alikariyek ji wê derê ji bo me bê.

Projeya we ya yekemîn çi ye ku hûn bikin?

✓ Projeya avê ye. Rast e! Hinekî bêhna xelqê vebûye, lê dema av tunebe jiyan disekine. Her ku diçe, Qoser mezin dibe, divê mirov li gorî vî mezînbûnê tevbigere û xwe li gorî pêşerojê saz bike. Divê em avê ji piştê Qoserê bînin. Piştî çareseriya pirsgirêka avê, êdî emê hewl bidin xwe ku Qoserê xweşiktir bikin.

Di warê çand û hûnerê de projeyên we hene?

✓ Belê projeyên me yê wilo jî hene. Bila ev problemên ku divê di zûtirin

katê de bêne çareserkin xilas bibin, emê wê gavê dest bi projeyên çand û hunerî bikin. Niha pirtûkxaneyê me li navçeyê heye, lê mixabin têrê nake. Emê wê xurtir bikin. Lê wekî min berê jî got, heta pirsgirêka avê, pirsgirêka rê û kanalizasyonê çareser nebe, tu nikarî bi karê çandî re jî eleqedar bibî.

Navbera we û qeymeqam çawa ye. Berê gotibû: "Ezê çawa bi terorîstan re bixebitim" Niha hûn li gorî wî "terorîst" in.

✓ Niha tiştê heye. Ez li ser navê HADEP'ê bûme seroka Belediyeyê lê ji bo min di navbera kesên li Qoserê de tu ferq tune ye. Ez hatime hîlbijartin ku xizmeta mirovahiyê bikim. Kî ji bo xizmetê gawekê ber bi min ve biavêje, ezê deh gavan ber bi wî ve bavêjim. Kesên ku bi vî mîjî, ku te bi nav kir difikirin jî em dê bi xizmeta xwe wan fedîkar derxin.

Niha dema em li nava bajêr geriyan, em diçûne ku derê, bi zîmanê kurdî dihate axaftin. Ji banqeyan bigire heta daîreyên fermî. Ango Qoser li cem min wekî navenda Welêt hate dîtin. Gelo mirov dikare bibêje ku ji ber vê rastiyê % 69 deng hate girtin.

✓ Belê rola vê yekê heye. Lê tiştêkî wisa jî heye: Li vê derê ereb jî hene û wan jî got "HADEP û Cihan hev û din tamam dike" û dengê xwe dan me.

Dema we dest bi kar kir we got: "Wê belediyeyên HADEP'ê bibin belediyeyên gel" û we diyar kiribû ku hûnê xebatên xwe bi awayekî zelal raxin ber çavê gel û komîsyonên gel ava bikin. Ji bo vê yekê hûnê çi bibêjin?

✓ Niha em pir nû ne. Lê di vê belediyeyê de çi dibe, divê em gel jê haydar bikin. Tiştê ku ew jê hez nakin, ez qet nakim, lê gelê me pir hişyar û zana bûye. Zane di kîjan demê de, çawa tevbigere. Wekî mînak; di Cejna 23'yê Avrêlê ango di Cejna Zarokan de, ji bo protokolê em hatibûn vexwendin. Gelê me wê rojê em bi şiklekî wilo hembêz kirin ku ez nikarim bînim zimên. Dikaribû li wê derê tiştêkî din jî bikira. Lê çi kir? Got: "Tu herî ku derê em bi te re ne!" Heta ji me were em jî dê layiqê wan bibin?